Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

48-ЙИЛ ЧИҚИШИ
№ 148 (13.410).
1966 ИЮЛЬ 3 ЯКШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

БУХАРЕСТДАГИ КЕНГАШГА

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев (делегация бошлиғи), СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин, СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР мудофаа министри, Совет Иттифоқи Маршали Р. Я. Малиновский, КПСС Марказий Комитети бўлим мудирининг биринчи ўринбосари К. В. Русаковлардан иборат совет делегацияси Варшава шартномаси қатнашчилари бўлган давлатларнинг Сиёсий консультатив комитети кенгашида қатнашмоқ учун 2 июлда Бухарестга жўнаб кетди. Делегация составига, шунингдек СССРнинг Румыния Социалистик Республикасидаги элчиси А. В. Басов ҳам киради.

Делегацияни Внуково аэродромида А. П. Кириленко, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, А. Н. Шелепин, В. В. Гришин, В. П. Мжаванадзе, Д. Ф. Устинов, И. В. Капитонов, Б. Н. Пономарев ва бошқа ўртоқлар узатиб қолишди. (ТАСС).

ССРР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Етти йиллик планининг газ саноатини ривожлантириш соҳасидаги топшириқларини бажаришда эришилган муваффақиятлар ва юксак техникавий-иқтисодий кўрсаткичларга эришилганлиги учун СССР Олий Совети Президиуми СССР Газ саноати министрлигининг корхоналари ва ташкилотларидаги ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилардан катта группасини юксак мукофотлар билан тақдирлади.

24 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди. 100 киши Ленин ордени билан, 328 киши Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан, 803 киши «Ҳурмат белгиси» ордени билан, 632 киши «Шавкатли меҳнат учун» медали ва 633 киши «Меҳнатда ўрнак кўрсатганлиги учун» медали билан мукофотланди.

Фото лавҳалар

КИМ ўйлаган эдики, Қизилқумдан олтин чиқади деб. Эндиликда Мурунтов олтинининг довруғи оламга таралди. Мамлакатимиздаги йирик олтин конларидан ҳисобланган бу жойда саралаш комбинати қуришишни бошлаб юбориш учун тайёргарлик кучайиб кетди. Комбинат шу беш йилликда қуриб тамомланади. Мамлакатимиз энг арзон олтин ола бошлайди. Мурунтов олтини очиқ усулда қазиб чиқарилади.

Мутахассислар кон запасларини чуқур ўрганмоқдалар. Тажриба шахталари, пармалаш вишкалари ишлаяпти. Айрим жойларда портлатиш ишлари ҳам бошланди. Портлатилган жойларда қум тўзонлари осмонга кўтарилганлигини кўрсангиз, олтин изловчилар меҳнатига тасанно дейсиз. Суратларда: янги олтин конида маҳорат кўрсатиб меҳнат қилаётган тоғ мастери Анатолий Тагилкин ва проходкачилар бригадаси бошлиғи Павел Прокопец (юқорида), олтин запаслари ўрганилаётган жойда навбатдаги портлатиш манзараси (пастда).

А. Усмонов фотолари.
(ЎзТАГ фотохроникаси).

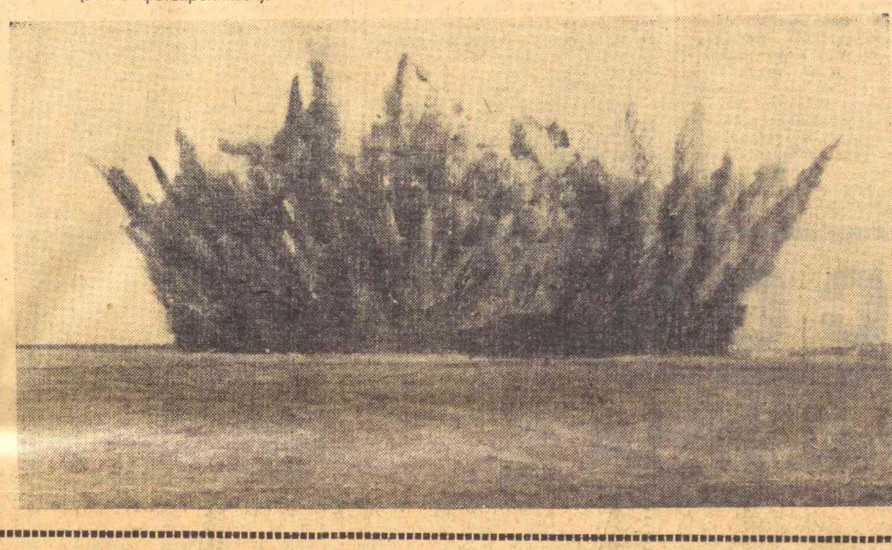

ПАХТАКОР ЎРТОҚЛАР!

Ҳар бир шонани гулга, гулни тўқ кўсакка айлантиринг

Ғўза қатор ораларини кенг олиб, чуқур культивация қилинг

Экинни кеча-ю кундуз ва обтобида суғоринг

ЎРИМ ҚАҲРАМОНЛАРИГА ҚИЗИЛ БАЙРОҚЛАР

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети республика областлари, районлари ва совхозлари ўртасида дон экинларини ўриб-йиғиб олиш, давлатга дон топшириш ва уруғлик фонди жамғариш юзасидан социалистик мусобақанинг 1966 йил 30 июнгача бўлган якунларини қараб чиқиб, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Советининг кўчма Қизил байроғини **Тошкент областига** (область партия комитетининг секретари ўртоқ **Абдураззоқов**, область ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Шайхов**, область қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Ли**, область совхозлар трестининг директори ўртоқ **Сотиболдиев**, «Узсельхозтехника» область бирлашмасининг раиси ўртоқ **Мамонтов**, Тошкент дон маҳсулотларини қабул қилиш марказий базасининг директори ўртоқ **Ершов**) беришга қарор қилдилар. Областда мавсум бошидан буён 47600 гектар майдондаги, яъни умумий майдоннинг 49,2 процентидаги, шу жумладан кейинги беш кунликда 15,1 процентидаги бошоқли донли экинлар ўриб олинган. Давлатга дон сотиш йиллик плани (шолидан ташқари) 84,3 процент, шу жумладан кейинги беш кунликда 33,8 процент бажарилган ва 5720 тонна, яъни планнинг 63,1 проценти, шу жумладан кейинги беш кунликда 63 проценти миқдорида уруғлик фонди жамғарилган. Байроқ Сирдарё областидан олиб берилди.

Кўчма Қизил байроқ Тошкент областидаги **Юқори Чирчиқ районига** (район партия комитетининг секретари ўртоқ **Ладушкин**, район ижроия комитетининг раиси ўртоқ **Икромов**, район қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш бошқармасининг бошлиғи ўртоқ **Қодиров**) берилди. Бу районда мавсум бошидан буён 12400 гектар майдондаги, яъни умумий майдоннинг 51,8 процентидаги, шу жумладан кейинги беш кунликда 16,7 процентидаги бошоқли донли экинлар ўриб олинган. Давлатга дон сотиш йиллик плани 104,2 процент, шу жумладан кейинги беш кунликда 33,9 процент бажарилган ва 3520 тонна ёки йиллик планга нисбатан 117 процент, шу жумладан кейинги беш кунликда 117 процент миқдорида уруғлик фонди жамғарилган. Байроқ Сирдарё областидаги Зомин районидан олиб берилди.

Кўчма Қизил байроқ Самарқанд область, Ғаллаорол районидаги **1-«Ғаллаорол» совхозига** (совхоз директори вазифасини бажарувчи ўртоқ **Винников**, партия комитетининг секретари ўртоқ **Нурматов**, ишчилар комитетининг раиси ўртоқ **Ёқубов**) берилди. Бу совхозда мавсум бошидан буён 15400 гектар майдондаги, яъни умумий майдоннинг 67,7 процентидаги, шу жумладан кейинги беш кунликда 21,5 процентидаги бошоқли донли экинлар ўриб олинган. Давлатга дон сотиш йиллик плани 92,2 процент, шу жумладан кейинги беш кунликда 45,5 процент бажарилган ва 3000 тонна уруғлик фонди жамғарилиб, бу соҳадаги топшириқ тўла бажарилган. Байроқ Сирдарё область, Зомин районидаги «Ударник» совхозидан олиб берилди.

КОНЧИЛАРГА СОЦИАЛИСТИК МЕҲНАТ ҚАҲРАМОНИ УНВОНИ БЕРИЛДИ

Кўмир ва сланец саноатини ривожлантириш етти йиллик плани топшириқларини бажаришда жуда катта хизмат кўрсатганликлари ва ишда юксак техникавий ва иқтисодий кўрсаткичларга эришганликлари учун СССР Олий Совети Президиумининг 1966 йил 29 июнь Фармонига биноан, 108 кишига Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвони берилди ва уларга Ленин ордени билан «Ўроқ ва Болға» олтин медали топширилади.

Мукофотланганлар орасида Ўзбекистон ССРдан «Узбекуголь» комбинати 9- шахтасининг ремонтчи мустаҳкамловчиси Турғун Ҳасанов ҳам бор. (ТАСС).

ТАШВИШЛИ СИГНАЛЛАР

КЎКИГА ИШОНИБ...

Беруний райони пахтакорлари ўтган йили 1964 йилга нисбатан ҳосилдорликни гектар бошига 5 центнер оширдилар. Бу йил районда ҳосилдорликни янада кўтариш имконияти бор. Бунинг учун ғўза парваришини тобора кучайтириш зарур. Лекин амалда бундай қилинмаяпти. Колхоз ва совхозларда ғўза парваришида жиддий нуқсонларга йўл қўйилмоқда, экиннинг кўкига учиб, ҳосил эсдан чиқариб қўйилмоқда.

Масалан, Р. Тўқабоев раислик қилаётган Киров номли колхознинг Р. Ўрозалиев бошлиқ бригадасидаги 40 гектар пахтазорни ўт босиб ётибди. Айрим пайкаллардаги ғўза ҳали бир марта ҳам парвариш қилинмаган. Бу ерда культиваторларнинг ишчи органлари тўғри ўрнатилмагани сабабли культивация ниҳоятда сифатсиз бўляпти. Жумабой Тангриберганов бошқараётган трактор культиватори яхши созланмаганидан иш брак бўляпти. Бунинг устига экинни озиқлантириш ҳам эътиборсизлик билан ўтказиляпти. Ўғит тупроқнинг юзасида қолиб кетяпти.

Колхознинг Қодир Тўраев бошлиқ бригадасида 25 гектар ердаги экин ниҳоятда чанқатиб қўйилган. 30 гектар майдондаги ғўза эса озиқлантирилгани йўқ.

Бу хўжаликда суғориш қоидаси қўпол равишда бузиляпти. Айрим бригадаларда ғўза кўллатиб суғориляпти. Жумладан, сувчи Кенжа Бобожонов шундай қиляпти. Натижада сув кўплаб исроф бўлмоқда.

Бундай камчиликлар Ш. Ўрозбоев раислик қилаётган «Правда», Р. Ешимбетов раислик қилаётган «Ленинизм» колхозлари, Р. Бекетов директорлик қилаётган «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» совхозида ҳам содир бўлмоқда. Ана шу хўжаликларда ягана тўғри ўтказилмаганидан ғўза туплари ҳозирнинг ўзидаёқ бир-бирини қисиб қўйди. Ҳар метр ерда 6-7 ўрнига 11-12 тупдан ниҳол қолдирилган.

Берунийликлар ғўза парваришини кучайтириш чораларини кўришлари зарур.

Р. ЕШИМБЕТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Р. САЛОЕВ,
«Совет Қорақалпоғистони» газетасининг ходими.

ЭРТАГИ ШОНА ВА ГУЛ — МЎЛ ҲОСИЛ ГАРОВИ

А. ДАДАБОЕВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг корреспондент аъзоси, биология фанлари доктори.

Деҳқон учун, пахтакор учун ҳар йилнинг ўзига хос қийинчилиги, ташвиши ва қувончи бўлади. Мана, бу йилни олайлик. У, бултургига ҳам, ундан илгариги йилларга ҳам сира ўхшамайди. Чигит экилгандан кейин апрель ойининг охирлари ва май ойининг бошларида ҳаво бирдан пасайиб кетди, кечалари ҳатто ер музлайдиган даражада совуқ бўлди, кундузи қуёш таптининг шашти бўлмади. Бу ҳол энди тупроқдан бош кўтарган ғўза ниҳолларини анча зарарлантирди, уни нимжон қилиб қўйди, экин ҳа деганда ўзини ўнглаб олиши ва ривожга кириши қийин бўлди. Хайриятки, май ойининг иккинчи ярмида, айниқса унинг охири ва июнь ойининг бошларида кунлар исиб кетди, тупроқдаги ҳарорат бирдан ошди, экиннинг танаси яйради, у тез ривожга кириб, тезда кўзга кўриниб қолди.

Пахтакорлар, механизаторлар, қишлоқ хўжалик мутахассислари, колхоз ва совхозларнинг раҳбарлари об-ҳаво шароити ноқулай бўлиб турган дастлабки даврда қўл қовуштириб, табиатдан хайр-эҳсон кутиб ўтирмадилар, албатта. Улар барча имкониятлардан фойдаланиб, экинни тезроқ ривожга киритиш чораларини кўрдилар. Ҳавонинг юришиб кетиши биланоқ эса культивация, озиқлантириш кучайтирилди. Кун қаттиқ исиши туфайли манбаълардаги қор ва музлар тез эриб, дарёларда сув тўлиб оқа бошлагач ҳамма ерда ғўзани суғориш кучайтирилди. Бу билан ҳам ердан, ҳам экиннинг танасидан илгариги совуқнинг заҳри кўтарилди, ғўза яхши томир отиб, мавж уриб ўса бошлади.

Ҳозир деярли ҳамма областларда, районларда, хўжаликларда, ҳатто ҳар бир бригада ва звенода ғўза парваришини кўнгилдагидек ўтказиш, агротехника тадбирлари комплексини мукаммал амалга ошириш, экинни сувдан, ўғитдан, техниканинг кучидан яхши баҳраманд қилиш ва шундай қилиб, ҳар туп ғўзада кўпроқ эртаги шона ва гул ҳосил қилиш имконияти бор. Мен бу ерда **«эртаги»** сўзини алоҳида таъкидлаб айтаётирман. Чунки ғўза тупларида эртаги шона ва гуллар қанча кўп ҳосил қилинса, «оқ олтин»нинг чўғи шунча салмоқли бўлади. Бунинг боиси шундаки, эрта ҳосил қилинган шона ва гул барвақт кўсакка айланади, кўсак эса тезроқ тўлишади ва очилади. Бинобарин, ҳосил йиғим-теримига ҳар йилдагидан олдин киришиш, уни эрта ва қисқа муддатларда ўтказиш, нобудгарчиликка йўл қўймаслик, давлат плани ва олинган юксак мажбуриятларни барвақт бажариш имконияти туғилади.

Энди пахтакорларимиз чигит экишдан тортиб то шу кунгача қандай ишларни қайси муддатларда бажарганликлари ва бундан кейин ғўзани парвариш қилиш, ҳосил элементларини кўпайтириш соҳасида улар нималар қилишлари зарурлиги ҳақида гапирайлик. Илғор хўжаликларда чигит барвақт ундириб олинди ва 20 апрелдан бошлаб яганага киришилди. Ғўза бундай эрта муддатларда ягана қилинганлиги илгари жуда камдан-кам учраган эди. Тошкент ва бошқа айрим областларда ғўза ривожланиш жиҳатидан ҳар йилгига нисбатан 10-15 кун илгарилаб кетди.

Аммо шуни айтиш керакки, ҳозирги вақтда республикамизнинг ҳамма колхоз ва совхозларида ҳар бир гектар ердаги кўчатнинг сони бир хил деб бўлмайди. Айни вақтда ҳамма майдонлардаги экин ривожланиш жиҳатидан бир хил эмас. Ҳатто бир пайкалда бир неча хил ғўзани учратиш мумкин.

Бу соҳада машъал Хоразм областида аҳвол бошқа областлардагига нисбатан яхши. Областдаги деярли барча хўжаликларда ғўзанинг бир текис ривожланиши учун кураш олиб борилди ва бунга эришилди. Хоразмлик миришкорлар ғўза парваришининг дастлабки кунлариданоқ барча майдонлардаги экинни бир текис ривожлантиришни назарда тутиб иш олиб бордилар ва ўз олдиларига қўйган мақсадга эришдилар. Улар бу ишга ўзларининг мўл ҳосил етиштириш соҳасида тўплаган бой тажрибаларини, барча куч ва ғайратларини сарфламоқдалар. Ривожланишдан орқада қолаётган участкалардаги экинни алоҳида парвариш қилиб, культивациянинг сифатли бўлишига, экинни қўшимча озиқлантиришга ва қондириб суғоришга алоҳида эътибор бердилар.

Хоразм пахтакорлари чигит экиш олдидан ерни сифатли тайёрлаганликлари, уруғни оби тобида экканликлари ва уни бир текис ундириб олганликлари ҳам бу соҳада катта роль ўйнади. Бундан ташқари, область хўжаликларида яганалашнинг сифатли бўлишига катта эътибор берилди. Қаторлардаги оралиғи бир хил бўлган ҳар бир уяда бир тупдан ўсимлик қолдирилди.

Область пахтакорлари ғўзани парвариш қилиш агротехникасига ижодий ёндошиб, уни нуқсонсиз ўтказаётганликлари туфайли ҳосилдорликни йил сайин оширишга муваффақ бўлмоқдалар. Ҳозирги вақтда ҳосилдорлик жиҳатидан дунёдаги ҳеч қайси давлат хоразмликларга тенглаша олмайди. Масалан, қитъамизнинг иссиқ минтақасида жойлашган ва ҳаммаси бўлиб 13 минг гектар майдонда пахта етиштирадиган Исроил давлати гектаридан 32,5 центнердан ҳосил олгани ҳолда, шимолий зонада жойлашган Хоразм области деҳқонлари бултур 100 минг гектар майдоннинг ҳар гектаридан ўрта ҳисобда 35 центнердан «оқ олтин» териб олдилар. Шундай қилиб, хоразмлик пахтакорлар ҳосилдорлик жиҳатидан ҳозирги вақтда бутун дунёда рекорд қўйдилар.

Ҳаво нормал исиганлиги туфайли илгари совуқдан зарарланган ғўза туплари, уларнинг барг ва шохлари ҳамда томирлари кейинги кунларда анча яхшиланди. Ниҳоллардаги озуқа олишга ярамайдиган баргларнинг бир қисми тушиб кетди, кўпчилиги эса ўз функциясини бажаришга яроқли ҳолга келди. Айни вақтда ғўза тез ривожланаётганлиги натижасида тупларда янги барглар сони кўпая бошлади.

Пахтачилик ҳисоб-китобни яхши кўради, бошқача қилиб айтганда ғўза кун санайди. Пахта етиштириш мавсуми чигит ерга ташланган кундан бошланади. Агар уруғ ерга эрта ташланиб, у тез ундириб олинса, ғўза тупларида ҳосил элементлари ҳам шунча эрта пайдо бўлади. Эрта экилган ва ундириб олинган ғўза тупларида ривожланиш даражасига қараб ҳозирги кунда 10-12 тагача шона ва 5-6 тадан гул пайдо бўлди. Ҳатто сифатли парвариш қилиниб, жуда эрта шона ва гулга кирган ғўзаларда кўсак ҳам пайдо бўла бошлади. Бундан кейин ҳар бир туп ғўзадаги шона ва гулларнинг сони кун сайин кўпая боради.

Аммо шуни унутмаслик керакки, ғўзам яхши ривожланган деб хотиржамлик кайфиятига бериладиган деҳқон ютқазиши мумкин. Агар бундан кейин ғўза парвариши янада кучайтирилмаса, унинг сифатига алоҳида эътибор берилмаса, айниқса экин чанқатиб ёки кўллатиб суғориш сабабли сувга чақтириб қўйилса, у ривожланишдан тўхташи, кўпроқ шона ва гул пайдо қилмаслиги турган гап. Ҳосилнинг кўп ёки оз бўлиши ғўза тупларида шоналарнинг кўп ёки оз пайдо бўлишига боғлиқ. Бошқача қилиб айтганда шона — пахта деган гап. Шона бўлмаса гул ҳам, кўсак ҳам, бинобарин пахта ҳам бўлмайди. Буни ҳисобга олиб, ҳар бир колхоз, совхоз, бўлим ва бригадада шу кунларда ғўза тупларидаги шоналар сонини кўпайтиришга эришмоқ керак.

Бу ерда шуни айтиш керакки, ғўза тупларида гул пайдо бўлиши билан ундаги шоналар сони камаймайди, балки аксинча янада кўпаяди. Агротехника қоидаларига қаттиқ риоя қилинган ҳолда сифатли парвариш қилинган ва нормал ривожланган ғўза тупларида 10-12 та шона пайдо бўлгандан кейин гул кўрина бошлайди. Шундан кейин об-ҳаво шароити нормал бўлиб турса ва парвариш сусайтирилмаса ғўза тупларида ҳар икки-уч кунда биттадан янги гул пайдо бўлаверади.

Лекин шундай ҳоллар ҳам учрайдики, ғўза тупларида дастлабки гул, шоналар сони 10-12 тага етганда эмас, балки уч-тўртта бўлганда ҳам кўриниши мумкин. Бу, яхшиликнинг шарофати эмас. Қаердаки агротехника қоидалари қўпол равишда бузилган — экин ўз вақтида ягана қилинмаган, озиқлантирилмаган ва сувдан қолдирилган бўлса, ўша ерда ғўза тупларидаги шоналар сони уч-тўртта, ҳатто ундан ҳам кам бўлганидаёқ гул кўриниши мумкин. Бу, ана шу майдонларда ҳосил кам бўлишининг аломатидир. Чунки, юқорида айтганимиздек, ҳосилнинг боши шона ҳисобланади. Шона қанча кўп бўлса, гул ва кўсак ҳам шунча кўп бўлади, ҳосил ҳам шунча мўл бўлади.

Шуни эсда тутиш керакки, ғўза тупларидаги шона ва гулларнинг сони ўз-ўзидан кўпаймайди. Ғўзани яхши парвариш қилиш, вақтида культивация қилиб, талабига қараб озиқлантириш ва суғориш орқали шона ва гуллар сонини кўпайтириш мумкин. Айни вақтда меҳнат билан вужудга келтирилган шона ва гулларнинг тўкилиб кетишига йўл қўймаслик зарур. Агар экин сифатли культивация қилинмаса, ўғитга тўйдирилмаса ва чанқатиб қўйилса ёки ёппасига кўллатиб суғорилиб, сувга чақтириб қўйилса шона ва гуллар сони кўпайиши у ёқда турсин, ҳатто борлари ҳам тўкилиб, камайиб кетиши турган гап.

Ғўза яхши парвариш қилинмаса унинг бўйи паст бўлиб қолади, етарли даражада шохламайди, барги кам бўлади. Натижада у сунъий равишда тез карийди. Шохи кам ғўзанинг шонаси, бинобарин ҳосили кам бўлади. Бундай ғўзалардан олинган пахтанинг толаси сифатсиз бўлади, чигитидаги мойнинг баракаси бўлмайди.

Ғўза тупларида шона ва гулнинг кўп бўлишига эришиш учун уни яхши шохлатиш зарур. Бунга худди шу кунларда эришиш мумкин. Агар ғўза ҳозирги вақтда сифатли парвариш қилинса, у тез ва яхши ўсади, ҳосил шохларининг сони кўпаяди, томири бақувват бўлади. Ана шундай ғўза тупларидаги шона ва гуллар сони кун сайин кўпайиб боради. Чунки бақувват бўлиб ўсаётган ғўза тупи кун сайин янги шона ва гул пайдо бўлишини таъминлай олади.

Биз юқорида нормал ривожланаётган ғўза тупларида ҳозирги вақтда ҳар икки-уч кунда биттадан гул пайдо бўлишини айтган эдик. Агар ғўза тупида дастлабки гул 25 июнда кўринган бўлса, 27-28 июнда у иккита бўлган. Шу тариқа ҳар икки-уч кунда уларнинг ёнига яна биттадан гул қўшилиб бориб, 10 июлгача гуллар сони беш-олтитага етади. Шу вақтга келиб, дастлабки гуллар кўсакка айланади ва тез орада кўсаклар сони ҳам беш-олтитага етади. Айни вақтда янги шоналар пайдо бўлиб боради. Улар ўз навбатида гулга, гуллар эса кўсакка айланаверади.

Агар ғўза тупларида дастлабки гул 25 июнда кўринган бўлса, орадан 60 кун ўтгач, яъни 25 августда ана шу гулдан пайдо бўлган кўсак очилади. Лекин ҳосилнинг етилиши ана шундай нормал давом этиши учун бу даврда ғўза парваришини сира ҳам сусайтирмаслик, балки аксинча тобора кучайтириб бориш ва айниқса унинг сифатига алоҳида эътибор бериш, кўсак ичида пайдо бўлган ва ўсаётган чигитнинг озуқа, сув, ҳаво ва қуёш нуридан муттасил баҳраманд бўлишини таъминлаш керак.

Пахта ҳосилдорлигини оширишга биринчидан, ҳар туп ғўзада имкони борича кўпроқ эртаги шона ва гул ҳосил қилиб, уларни кўсакка айлантириш ва ҳосилни эрта етилтириш билан эришилади. Эртаги шона ва гулдан ҳосил бўлган кўсакнинг пахтаси тош босади, чигити тўқ бўлади. Иккинчидан, ғўза тупларида пайдо бўлган барча шона ва гулларни сақлаб қолиб, уларни кўсакка айлантириш йўли билан эришилади. Агар бир гектар майдонда 80 минг туп кўчат бўлиб, унинг ҳар тупида 10 тадан кўсак пайдо бўлишига эришилса, ана шу 10 та кўсакдан 40 грамм — ҳаммаси бўлиб 80 минг туп ғўзадан 32 центнер пахта олиш мумкин. Борди-ю, ғўза парваришини тобора кучайтириб ва сифатига алоҳида эътибор бериб, ҳар туп кўчатда 10 та эмас, балки 12 та кўсак ҳосил қилинса, унда гектаридан 38 центнер ҳосил олиш мумкин бўлади. Илғор пахтакорлар ўтган йиллари ҳар туп ғўзада 15-18 та, ҳатто 20 тадан кўсак пайдо бўлишига эришдилар ва ҳосилдорликни 50-60 центнергача етказишга муваффақ бўлдилар. Бундай юқори ҳосил усталарини айниқса Хоразм области хўжаликларида кўплаб учратиш мумкин. Улар бунга июль ва август ойларида ғўзани гўнг ва эски девор тупроғи аралашмаси билан озиқлантириш, ғўза парваришини то ҳосил йиғим-терими бошлангунгача сусайтирмай давом эттириш, шу йўл билан шона ва гуллар ҳамда кўсаклар сонини тобора кўпайтириш ва уларни тўла сақлаб қолиш йўли билан эришмоқдалар.

Ҳаммага маълумки, ғўза қуёшни севадиган ўсимлик. Демак, пахта етиштирилаётган карталар атрофида серсоя, баланд дарахтлар бўлмаслиги, ерга тушаётган қуёш нуридан фақат ғўзанинг ўзи баҳраманд бўлиши зарур. Бироқ, Фарғона, Хоразм, Тошкент ва Андижон областларидаги айрим хўжаликларда ғўзанинг бу хусусияти эътиборга олинмаяпти. Ана шу хўжаликларда пайкаллар атрофида экинга сояси тушадиган сершох ва баланд бўйли дарахтлар кўп. Уларни камайтириш ва йўқотиш юзасидан чоралар кўрилмаётганлиги устига, дарахтлар вақти-вақтида буталмаяпти ҳам. Ана шундай майдонлардаги ғўзалар ниҳоятда бўйчан бўлади, чунки ҳар қандай ўсимлик қуёшга интилади, ғўза тупларидаги барглар ҳаддан ташқари йириклашиб кетади ва ўсимлик ҳосил элементларига куч бермайди, ҳосил элементлари ҳаво, қуёш нуридан яхши баҳраманд бўлмайди ва натижада шоналарнинг бир қисми тўкилиб кетади. Ҳавода тез-тез булут пайдо бўлиб турган ҳозирги кунларда пахта майдонлари атрофидаги дарахтларни буташнинг аҳамияти айниқса каттадир.

Хулоса қилиб шуни айтиш керакки, ҳосилим мўл, хирмоним баракали бўлсин деган ҳар бир деҳқон ғўзасида эртаги шона ва гулнинг кўпроқ пайдо бўлишига эришиши, ҳосил бўлган шона ва гулларни тўла сақлаб қолиб, уларни кўсакка айлантириши зарур. Бунинг учун ғўза парваришини сусайтирмаслик, уни хоразмликлар чақириғи асосида сифатли ўтказиш, культивация, озиқлантириш ва суғориш ўртасида узилишга йўл қўймаслик керак.

КЎЛЛАТИБ ВА ЧЎЛЛАТИБ

«Октябрь» колхози далаларида 100 дан ортиқ сувчи ишлаётганлиги графикда қайд қилинган. Лекин, уларнинг юксак унум билан ишлашлари учун зарур шароитлар яратилмаган. Суғоришнинг сифати устидан назорат ўрнатилмаган. Масалан, Р. Комилов, Р. Рўзиев ўртоқлар Б. Ғойибов бошлиқ бригада даласига кўп сувни очиб қўйиб, ўзлари шахсий ишлари билан шуғулланиб юришибди. Бундай аянчли фактларнинг олдини олиш, доим деҳқонлар орасида бўлиб, уларни меҳнатга руҳлантириш, мўл ҳосил тўплаш тараддудини кўриш ўрнига қарийб бир ойдан буён дала юзини кўрмай соя-салқинда елпиниб ётган раисга нима дейиш мумкин?!

«Искра» колхозидаги аҳвол ҳам кишини ранжитади. Худди денгизга ўхшаш суви қалқиб турган 2 гектарли карта ёнида сувчи С. Хўжамбердиевни учратдик. У сув юзида сузиб юрган ўрдакларни ҳайдаш билан овора.

— Сувни ким бунчалик қамаб тутяпти?

— Кечки сменада сувчи Х. Бешимов ишлаган эди. Ҳозир уни қидириб тополмаяптилар.

Ажабланарли жойи шундаки, «Искра» колхозида қарийб 400 гектар майдондаги ғўза ниҳоллари ердан бош кўтаргандан буён сув кўргани йўқ. Аммо, М. Султонов, Н. Ўраев ўртоқлар бошлиқ бригада далаларидаги ғўза ниҳоллари сувдан бош кўтаролмаяпти. Экинни меъёрида суғориш деҳқончиликда энг нозик ва масъулиятли ишдир. Аммо Қоракўл районидаги «Октябрь», «Искра», К. Маркс номли, «Партия XXII съезди» колхозларида ғўзани суғориш тартиби қўпол равишда бузилмоқда.

Т. НАЗИРОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

М. Воробейчиков чизган расм.

ШЕРОБОД ДАШТИ ГУЛЛАБ-ЯШНАЙДИ

ШЕРОБОД МАШИНА КАНАЛИ ИШГА ТУШДИ

ҚУМҚЎРҒОН, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Шеробод — Сурхон даштларидаги 10 минглаб гектар унумдор майдонлар оқар сув нималигини билмай, асрлар бўйи ҳансираб, тамшаниб ётарди. Шерободлик деҳқонлар катта сув ҳақида эртак ва чўпчаклар айтишар, достонлар тўқишарди. Ўжар Сурхон ва бахил Жайҳуннинг неча миллион кубометр сувлари чўлни четлаб ўтиб, бефойда оқиб кетарди. Одамлар ана шу сувни ғиппа бўғиб олиш ва чўлга буриш режаларини туздилар.

Бундан 3-4 йил бурун Коммунистик партия ва совет кишиларининг қатъий иродаси билан халқнинг асрий орзуси рўёбга чиқа бошлади. Қумқўрғон қишлоғи ёнида Сурхон дарёсига ҳужум бошланди.

Беш километрли тўғон билан ўжар Сурхон жиловланди. Сув улкан сунъий денгиз сийнасида тўплана бошлади. Ҳозиргача бу ерда 450 миллион кубометр сув йиғилди. Унинг бир қисми «Занг» канали орқали Шеробод даштларининг қуйи қисмидаги Бешқўтон массивига етиб келди. Қолган асосий қисми Шеробод чўлининг юқори қисмига 1967 йил баҳорида етиб бориши кўзда тутилган эди. Аммо Шеробод дарёсида сувнинг бу йил жуда камайиб қолганлиги колхоз, совхозлардаги экинларнинг тақдирини хавф остига солиб қўйди.

Нима қилмоқ керак! Бу жумбоқни фақат битта йўл билан — машина каналини ишга тушириш туфайли ечиш мумкин эди. Ҳар қандай шароитда бўлса-да, муддатидан олдин — шу йил июнь ойидаёқ Шеробод хўжаликларига сув етказиб бериш фикри туғилди. Одамлар бу улуғ вазифани бажаришга сўз бердилар. Бир ёқадан бош чиқариб ҳужумга отландилар. Каналга сув чиқариш учун минглаб қурувчилар кеча-кундуз жон куйдириб меҳнат қилдилар.

«Шерабадканалстрой», «Южсурханводстрой» «Зангстрой» қурилиш-монтаж ташкилотларининг коллективлари меҳнатда зўр жасорат кўрсатдилар. Бу улкан қурилишга 70 экскаватор, 40 бульдозер, 50 скрепер сафарбар этилди. Экскаваторчилардан В. Гараев, В. Майоров, П. Тарамбулов, Г. Тачанов ва бошқа ўртоқлар смена топшириқларини 2,5-3 баравар ошириб бажардилар. Қурилиш умумхалқ қурилишига айланиб кетди. 2 мингдан ошиқ колхозчилар ва совхоз ишчилари канал трассасига бетон ётқиздилар. Денов ва Сариосиё районининг меҳнаткашлари бу ишда ҳаммага намуна бўлдилар.

Мана, фидокорона меҳнат ўз натижасини берди: 30 июнь оқшоми Шеробод машина канали насос станциясининг олтита агрегатидан биттаси ишга туширилди. Каналга сув қуюлишини муборакбод қилишга бағишланган митингда Сурхон водийсининг ҳамма бурчакларидан келган минглаб кишилар қатнашдилар.

30 июнь кеч соат 5,45 минутда насос станцияси биринчи агрегатининг кнопкаси босилиши билан қизил, кўк, яшил лампочкалар чақнаб кетади. Қардош Тожикистон республикасининг Норак ГЭСидан келган электр энергияси 7,5 минг киловаттли двигателни ҳаракатга келтиради. Мовий сув узунлиги 120 метр, диаметри қарийб 3 метр келадиган қоя ётқизилган трубопровод бўйлаб бир зумда 27 метр баландликка кўтарилди ва каналга қуйила бошлади. Трубопровод секундига 20 кубометргача сув чиқаради. Бундай агрегатлардан яна бештаси ишга тушиши керак. Ана шунда Шеробод машина каналига ҳар секундига қуюладиган сувнинг миқдори 100—120 кубометрга етади. Бу эса катта бир трассанинг суви демакдир.

Шеробод машина каналининг биринчи агрегати ишга туширилишига бағишланадиган тантанали митингни область партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Н. М. Муродов қисқача кириш нутқи сўзлаб очади. Тўлқинланиб, мавж уриб оқаётган канал атрофига тўпланганларнинг қалби қувончга тўлди. Жонажон партиямизга, Совет ҳукуматига миннатдорчилик садолари янграйди. Меҳнаткашлар вакиллари номидан митингда сўзга чиққан «Шерабадканалстрой» қурилиш-монтаж бошқармасининг бошлиғи Ю. Хмелевский, ер кавлайдиган «ЗФМ-2» машинасининг капитани Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, СССР Олий Совети депутати Б. Тихомиров, пайвандчи Ю. Бников, Шеробод район партия комитетининг секретари Э. Муҳаммадиев, бетончи Тожи Паянов, Шеробод районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг раиси Нормурод Ўролов ўртоқлар қурувчиларнинг ақл бовар қилмайдиган ишларига таҳсинлар айтиб, 130 минг гектардан зиёд Сурхон — Шеробод даштларига обиҳаёт чиқарганларга миннатдорчилик изҳор қилдилар.

Шеробод машина каналининг дастлабки навбати муддатидан анча олдин муваффақият билан ишга туширилди. Саратоннинг жазирама иссиғида асрлар бўйи куйиб-ёниб, ҳансираб, тамшаниб ётган унумдор она тупроқнинг бағрига қон, қалбига жон кирди. Эндиликда Шеробод, Сурхон даштлари гуллаб яшнайди. 10 минглаб тонна «оқ олтин», ширин-шакар мевалар, сабзавот, полиз ва чорва маҳсулотлари етиштирилади. Сурхондарёнинг ҳозир бераётган пахта хирмонига яна 100 минг тонна «оқ олтин» қўшилади.

А. ХАЛИЛОВ.

ТЎҚИМАЧИЛАРНИНГ МАДАДКОРЛАРИ

«Таштекстильмаш» заводининг муҳри босилган машиналарни мамлакатимиздаги тўқимачилик корхоналарининг ҳаммасида учратасиз. Бу корхона азаматларининг қўли билан яратилган тўқимачилик машиналари чет элларда ҳам довруғ таратган. Биргина мисол: Польшанинг Брно шаҳрида бўлиб ўтган халқаро ярмаркада пойтахтимизда яратилган машина олтин медаль билан мукофотланишга лойиқ кўрилди. Завод шербилаклари яратган машина бирданига тўрт операцияни бажара олади. Япония, Англия, Италия мамлакатларининг тўқимачи мутахассислари ҳам бу машинага юксак баҳо беришди. Завод ишлаб чиқараётган маҳсулотлар шу кеча-кундузда жаҳоннинг қарийб 20 мамлакатига экспорт қилинмоқда.

Завод маҳсулот ишлаб чиқара бошлаганига сал кам чорак аср бўлди. Шундан буён заводда ишловчилар ўсди, етилди. Кадрларнинг камолат чўққиларини эгаллашлари корхонанинг юксалишини таъминлади. Маҳсулот ишлаб чиқаришнинг илғор усуллари ўзлаштирилди. Корхона кенгайтирилди, тайёрлаб чиқарадиган маҳсулотларнинг тури жуда кўпайиб кетди, сифати яхшиланди.

Эндиликда «Таштекстильмаш» заводи мамлакатимиз тўқимачилик саноати меҳнаткашларининг суянган тоғи бўлиб қолди. Негаки, бу ерда тайёрланган хилма-хил машиналар тўқимачилик корхоналарида ишловчиларнинг меҳнатини енгиллаштирмоқда.

Тўқимачилик ускуналари ишлаб чиқариш етти йиллик планини муваффақиятли бажарганлиги, яхши машиналар тайёрлашни ўзлаштирганлиги учун завод яқинда Ленин ордени билан мукофотланди. Мукофот машинасозларни янги зафарларга руҳлантирмоқда.

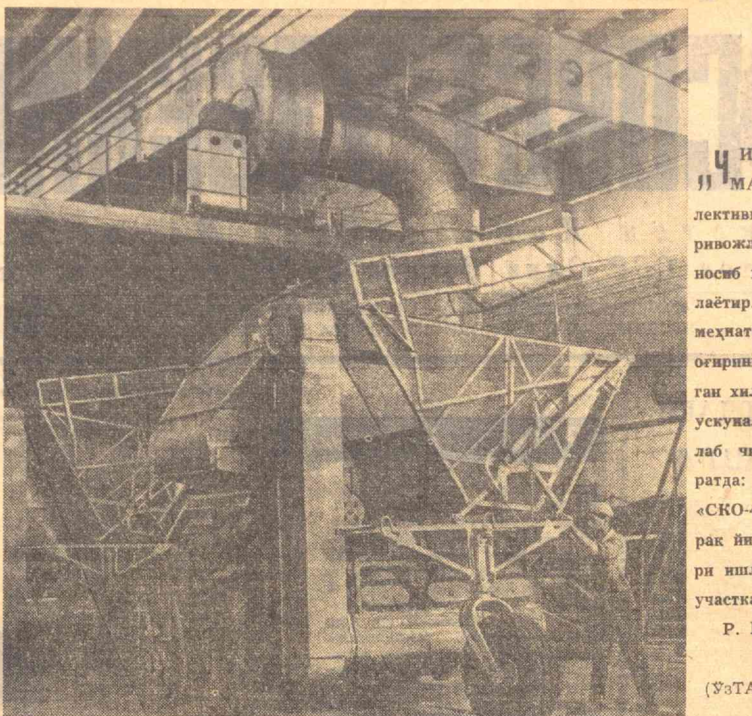

«ЧИРЧИҚСЕЛЬМАШ» заводи коллективи пахтачиликни ривожлантиришга муносиб ҳисса қўшиб келаётир. Бу ерда дала меҳнаткашларининг оғирини енгил қиладиган хилма-хил машина-ускуналар кўплаб ишлаб чиқарилмоқда. Суратда: корхонанинг «СКО-4» маркали кўрак йиғиш машиналари ишлаб чиқарадиган участкаси.

Р. Шамсиддинов. фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

ЕРГА ЕР ҚЎШИЛСА...

«Ерга ер қўшилса — давлат» дейдилар. «Голодностепстрой» бошқармасининг азаматлари бу нақлнинг ҳаётий эканлигини амалда исбот қилмоқдалар. Улар ўзлаштираётган янги ерлар қўшимча равишда минг-минглаб тонна пахта, шоли, сабзавот, қовун-тарвуз, мева ва узум олиш имконини бераётир. Мана бугун улар меҳнатларига яраша мукофот олишга сазовор бўлдилар: Меҳнат Қизил Байроқ орденингиз муборак бўлсин, шербилак чўлқуварлар!

Ҳа, ўтган етти йилликда «Голодностепстрой» бошқармасининг меҳнаткашлари ҳақиқатан ҳам баракали ишладилар, 104,5 минг гектар ер чўл бағридан юлиб олинди. Ана шу ерларни ўзлаштириш натижасида қўшимча равишда кўплаб қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари етиштириш мумкин бўлаётир. 1350 километр узунликда темир-бетон новлар барпо қилинди. Янги ташкил қилинган совхоз ерларини суғоришда бундай новлар жуда қўл келмоқда. Шунингдек, бошқарма азаматлари 1 300 километрдан ортиқ узунликда ёпиқ зовур тармоқлари ва шунча узунликда коллектор шохобчалари бунёд этдилар. 875 километр автомобиль йўллари қурилди. Бу эса янги ерларни ўзлаштиришни тағин ҳам осонлаштирмоқда. 10 минг ўқувчига мўлжалланган мактаблар тикланди.

Бошқарма ишчилари, инженер-техник ходимлари янги беш йиллик топшириқларини ҳам муваффақиятли равишда бажаришга бел боғлаганлар. Мирзачўл суғориладиган деҳқончилик юксак маданиятининг намунасини кўрсатмоқда. Бу ер илғор тажрибанинг яхши мактаби бўлиб қолди. Суғориладиган деҳқончилик тараққиётининг тарихида биринчи марта фан ва техниканинг замонавий ютуқларидан фойдаланиш асосида ирригация-мелиорация системалари комплекс қурилиши амалга оширилмоқда.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИНИ НАМУНАЛИ КУТИБ ОЛАЙЛИК

ТАЙЁРГАРЛИК ҚИЗҒИН

Биз ўтган ўқув йилининг якуни ва янги — 1966—1967 ўқув йилига тайёргарликнинг бориши билан боғлиқ бўлган бир қатор масалалар бўйича Урганч шаҳар халқ маорифи бўлимининг мудири ўртоқ О. Султонмуродов билан суҳбатлашдик.

Шаҳардаги 7 та ўрта, 9 та саккиз йиллик мактабларда меҳнаткашларнинг 13.411 фарзандига 700 га яқин ўқитувчи билим беряпти. Шуниси қувончлики, шаҳар мактаблари йил сайин малакали, тажрибали педагоглар билан мустаҳкамланиб боряпти. Жумладан, шаҳар мактабларида республикада хизмат кўрсатган Ҳ. Шафиева, Г. Назарова, Д. Муҳаммаджонова, П. Раҳимбоева, Қ. Жабборберганов, М. Қаландаров, Г. Давидова сингари малакали, тажрибакор ўқитувчилар ишлашяпти.

Бу йил шаҳар мактабларининг 10- ва 11-синфларини 900 га яқин йигит-қиз тамомлаб, ҳаётга йўлланма олди. В. И. Ленин номли мактабнинг ўзини 550 дан ортиқ йигит-қиз тамомлади. Ўртоқ Ҳ. Ҳамроева директорлик қилаётган мазкур мактабнинг аҳил ва ишчан педагоглар коллективи ёшларга ҳаёт йўлланмаси топшириш билан бирга, уларнинг олий ўқув юртларига кириб, ўқишни давом эттиришлари ва эгаллаган мутахассисликлари бўйича ишга жойлашишлари, хуллас, турмушда ўз ўринларини топиб олишлари тўғрисида ғамхўрлик қилаётирлар.

Бу йил шаҳар мактабларининг биринчи синфига 2000 дан ортиқроқ бола қабул қилинади. Бу бошланғич синфлар сонини яна кўпайтиришни тақозо этади.

Ҳозир шаҳардаги 15 та мактаб жорий, 1 та мактаб капитал ремонт қилинмоқда. Бундан ташқари 964 ўринли янги мактаб биноси ҳам жадал суръатлар билан қуриляпти.

Шаҳар мактабларининг 90 процентдан кўпроғида дарслар фақат бир сменада олиб борилади. Бу эса синфдан ташқари тўгарак машғулотлари ва бошқа тадбирларнинг нормал ўтишига имкон беради.

Шаҳардаги 9 та мактабда ёшларнинг ёғочсозлик, тикувчилик ва уй хўжалиги мутахассисликларини эгаллашлари учун янги устахона қурилади. Шунингдек, 10 та қўшимча фан кабинетлари ташкил этилади.

Физкультура ва спорт ишларини янада жонлантириш учун 1 стадион, 1 спорт зали, 2 спорт майдончаси қурилади, мавжуд 14 спорт майдончаси зарур инвентарлар билан тўлиқ жиҳозланади. Шаҳар мактабларидаги 11 спорт залида қиш мавсумида машғулотлар ўтказиш учун барча зарур имкониятлар яратилади.

— Шаҳар халқ маорифи бўлими,— дейди ўртоқ О. Султонмуродов,— партия, совет ва касаба союз ташкилотларининг ёрдами ва қўллаб-қувватлашларига таяниб, янги ўқув йилини шайланиб кутиб олиш учун мавжуд имкониятлардан тўла фойдаланади.

У. САЛОҲИДДИНОВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИДА босилгандан кейин

«БОЗОР БОЛАЛАР ЖОЙИ ЭМАС»

Самарқанд шаҳар партия комитети хабар қилади:

«Совет Ўзбекистони» газетасининг шу йил 24 май сонида одоб ва тарбия темасида босилган «Бозор болалар жойи эмас» сарлавҳали мақолада Самарқанд шаҳар бозорларида ёш болалар чайқовчилик билан шуғулланаётгани, бу уларнинг ўқишига ёмон таъсир қилаётгани, ўтган йили шаҳар мактабларида юзлаб бола синфдан синфга кўчмай қолиб кетгани танқид қилинган эди.

Текширишда танқидий мақолада келтирилган фактлар тўла тасдиқланди. Текшириш якуни шаҳар партия комитетининг бюро мажлисида муҳокама қилиниб, йўл қўйилган камчиликларни тугатишга қаратилган тадбирлар белгиланди.

Шаҳар саноат, қурилиш ва транспорт ташкилотлари, алоқа идоралари раҳбарлари, партия ташкилотлари секретарларининг эътибори мактабларга оталиқ ёрдами, ота-оналар орасида тушунтириш ишларини кучайтиришга қаратилди. Бозор директорларидан ёш болаларнинг савдогарчилик билан шуғулланишларига қарши қаттиқ кураш олиб бориш талаб қилинди. Мактаб директорлари, партия ташкилоти секретарларига таълим-тарбия ишларини яхши йўлга қўйиш, ота-оналар, ўқувчилар орасида олиб борилаётган ташвиқот-тарғибот ишлари савиясини ошириш топширилди. Милиция органлари, дружиначиларга савдогарчилик билан шуғулланган болалар устидан назоратни кучайтириш, бу кўнгилсиз фактнинг такрорланишига йўл қўймаслик чораларини кўриш топширилди. Маҳалла комитетларининг фаолиятини яхшилаш тадбирлари белгиланди.

«СУВ ИЗЛАБ...»

«Совет Ўзбекистони» газетасининг шу йил 23 июнь сонида босилган юқоридаги сарлавҳали мақолада Тошкент шаҳрида шарбат, спиртсиз ичимликлар ва минерал сув билан савдо қилишдаги камчиликлар кўрсатилган, «Ташлимводторг» фаолиятидаги нуқсонлар танқид қилинган эди. Шу муносабат билан Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети савдо бошқармаси «Ташлимводторги»дан олинган хатда бундай дейилади.

Танқидий мақолада келтирилган фактлар тўғри. «Ташлимводторг» шу йил II кварталида 60 минг шиша минерал сувни харидорларга етказиб бермагани ҳам мутлақо тўғри. Сўнгги кунларда аҳоли, хусусан қурувчиларни совуқ, спиртсиз ичимликлар билан узлуксиз таъминлашда йўл қўйилган нуқсонни тан оламиз. Камчиликларни тугатиш чоралари кўриляпти. Аҳолига, хусусан қурувчиларга совуқ, спиртсиз ичимликлар етказиб бериш яхшиланди, минерал сувлар кўп чиқарилмоқда. «Ташлимводторг» ихтиёридаги совитиш агрегатлари ремонт қилиниб, ишга туширилди. Қурилиш участкалари ва объектларида кўчма сув дўконлари ташкил қилинди. Мақолада тилга олинган бошқа камчиликлар ҳам тез кунда тугатилади, аҳолининг минерал сув ва спиртсиз ичимликларга талаби қондирилади.

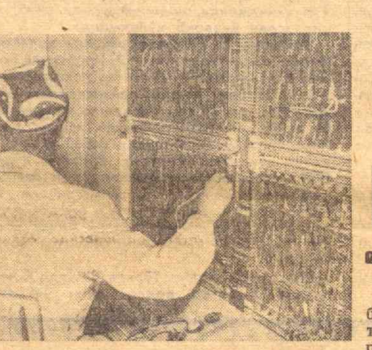

ИНСОН ВА МАШИНА

ФАН ОЛАМИДА

Суратда: кибернетика институти лабораторияларидан бирида.

Яқинда республикамиз Фанлар академияси қошида Кибернетика институти очилди. «Фан ва турмуш» журналининг навбатдаги сонларидан бирида тўла босиладиган қуйидаги мақолада ана шу институт фаолияти ҳақида ҳикоя қилинади.

Фан ва техниканинг тўхтовсиз тараққиёти инсоннинг жисмоний меҳнатинигина эмас, шу билан бирга унинг ақлий фаолиятини механизациялаш воситаларини ҳам яратишни кундаланг қилиб қўя бошлади. Чунки илм-фан ҳамда техника проблемаларини ҳал этиш жараёнида жуда кўп мураккаб машаққатли ҳисоблаш ишларини бажариш лозим бўлди. Бу эса ана шу ишларни енгиллаштирадиган тезкор махсус қурилмалар яратишни тақозо этди. Натижада дастлаб қўл билан ишлайдиган ҳар турли ҳисоблаш асбоблари, арифмометрлар, клавишли ҳисоб машиналари вужудга келди.

Бизнинг замонамизда «атом» ва «сунъий йўлдош» деган сўзлардан кейин фан оламида «кибернетика» чалик тез оммалашиб кетаётган сўз йўқ бўлса керак. Хўш, кибернетика дегани нима?

Икки оғиз қилиб айтганда, кибернетика жонивор ва машиналардаги алоқа, бошқариш ва контроль тўғрисида баҳс этадиган фандир. Лекин шуни алоҳида таъкидлаш зарурки кибернетика тирик организм ва машиналарнинг муайян информацияни қабул қилиш, хотирада сақлаш,— уни ўзгартириш ва алоқа йўллари орқали узатиш қобилиятларигагина асосланади, фақат шу қобилиятларни ўрганади.

Модомики кибернетиканинг асосини информация ташкил этар экан, чунончи, электрон машиналар ана шу информация асосида ишлар экан, демак информация устида муфассалроқ тўхтаб ўтишга тўғри келади. Хўш, информацияни қабул қилиш, ўзгартириш, хотирада сақлаш ва уни узатиш дегани нима ўзи? Бу жараёнлар қай тахлитда юз беради?

Гапни тирик организмдан бошласак. Айтайлик, токарь деталь лойиҳасини ўрганмоқда, олим микроскоп орқали ниманидир текширмоқда, имтиҳонга тайёрланаётган студент китоб мутолаа қилмоқда... Улар қилаётган ана шу ишлар ўртасида қандайдир умумийлик борми? Ҳа, уларнинг ҳар бири информация йиғмоқда. Ёруғлик нури санъат дурдонаси ҳисобланган расмни ҳам, ёш боланинг ажи-бужи чизиғини ҳам бир хилда равшан кўрсатади ва уларнинг ҳаммасида ҳам бир хилда акс этади. Нарсалардан акс этган ёруғлик сигналлари кўзнинг тўрпарда деб аталадиган қисмига тушади. Ана шу сигналлар тарзида қабул қилинган информация кўриш нервидан ўтиб мияга келади. Шунда ёруғлик сигналлари тўрпардада ўзгариб, электр сигналларига айланади, яъни мутахассислар тили билан айтганда, информация қайта кодлашади. Мияга келган бу сигналлар қайта ишланади. Шундан сўнг миядан тегишли аъзоларнинг юзларча мускулларига янги сигналлар оқими келади, яъни ташқаридан қабул қилинган информация оқими энди бошқарувчи сигналлар оқимига айланади ва мускулларни ҳаракатга келтиради. Бу ерда ҳам информация қайта кодлашади — электр коди ҳаракат кодига айланади. Информация қабул қилиниши ва узатилишидан ташқари сақланиб ҳам туради. Информацияни сақлаб турадиган машина қисми, одамга нисбат берилиб, «хотира» деб аталган.

Юқорида айтилганидек, бизнинг фикрларимиз асосини тасвирлар (яъни расм, ёзув, микроскопнинг тасвири) эмас, балки сигналлар ташкил этади. Одамда сигналлар воситасида информациялар қабул қилиниши, унинг кодлашиши ва нерв системалари орқали узатилишини гапириб ўтдик. Электрон-ҳисоблаш машинаси ҳам айни шу хусусиятга эга.

Шундай экан, электрон-ҳисоблаш машиналарининг иш принципи қандай?

Электрон-ҳисоблаш машинаси ғоят мураккаб автоматик қурилма бўлиб, у жуда кўп электрон ва радиотехник схема ҳамда деталлардан ташкил топган бўлади. Электрон-ҳисоблаш машинаси олдиндан тузилган программа асосида сонлар воситасида кўп миқдордаги арифметик, мантиқий ва бошқа операцияларни бажаради. Масалан, у тўрт амални — қўшув, олув, кўпайтирув ва бўлувни; мантиқий операциядан эса икки сонни бир-бирига солиштириш ва улардан катта ёки кичигини танлай билиш, соннинг белгисини аниқлаш каби операцияларни бажаради.

Ҳар қандай электрон-ҳисоблаш машинаси ҳисоб асосида ишлайди. Унинг ишини сонлар бошқаради.

Машинага тушириладиган информация ҳам, машина бажариб берган иш натижаси ҳам сонлар йиғиндисидан иборат бўлади.

Электрон машиналарнинг иши фақат ҳисоблашдангина иборат эмас. Улар бошқаради ҳам. Ҳозирги вақтда халқ хўжалигининг айрим соҳаларида баъзи ишлаб чиқариш жараёнларини, объектларини, автоматик равишда бошқаришда кибернетика воситаларидан унумли фойдаланилаётгани фикримизнинг далилидир. Буни, хусусан, ракета техникасида яққол кўриш мумкин.

Масалан, осмонга ракета парвоз қилди, дейлик. Унинг учишини Ердан туриб бошқариш лозим бўлади. Агар ракета илгаридан мўлжаллаб қўйилган йўлдан четга чиққудек бўлса, у тўғри йўлга буриб юборилади. Бу ишни ерда, махсус бошқарув марказларида жойлаштирилган электрон машиналар бажаради.

Кибернетика фани жуда янги бўлишига қарамай, республикамизда унинг ўзига яраша тарихи бор. 1957 йилда Ўзбекистон Фанлар академиясининг В. И. Романовский номли математика институти қошида ҳисоблаш марказининг ташкил этилиши Ўзбекистон кибернетикасига асос бўлди, дейиш мумкин. 1959 йилда ҳисоблаш марказида Ўрта Осиёда биринчи бор «Урал-1» ҳисоблаш машинаси ўрнатилди. 1961 йили эса секундига 20 минг операция бажара оладиган, такомиллашган «М-20» электрон-ҳисоблаш машинаси ишга туширилди.

Ўтган йиллар ичида мазкур ҳисоблаш маркази бир талай муҳим ишларни амалга оширди. Чунончи, республикамиз халқ хўжалигига оид муҳим проблемаларни ҳал этишда давлат план комиссияси, Қишлоқ хўжалиги министрлиги, Соғлиқни сақлаш министрлиги, Автотранспорт ва тош йўллар министрлиги, Ўрта Осиё темир йўл бошқармаси, геофизика трестлари, лойиҳалаш институтлари, Чирчиқ электр кимё комбинати, Тошкент кабель заводи каби йирик саноат корхонлари билан биргаликда самарали иш олиб борди. 1964—1965 йилларда ҳисоблаш маркази бажарган ишлардан бир қисмининг халқ хўжалигига жорий этилиши туфайли 15 миллион сўмдан кўпроқ маблағ тежалди.

1966 йил арафасида республикамиз илмий ҳаётида муҳим воқеа рўй берди. Ҳисоблаш маркази негизида Ўрта Осиёда биринчи Кибернетика институти ташкил этилди. Бу илмий марказ кибернетиканинг қудратли воситалари — «М-20», «Урал-1», «Урал-2», «Днепр» каби электрон машиналар билан жиҳозланган. Ҳозир институтда иқтисодий кибернетика, математик кибернетика, оптимал лойиҳалаш, техник кибернетика, биокибернетика, ҳисоблаш математикаси, ҳисоблаш техникаси, информациялар назарияси бўлимлари ва 31 лаборатория ишлаб турибди.

Кибернетика институтининг режалари жуда катта. Келгусида кимё, машинасозлик, тоғ-кончилик ва бошқа соҳаларда технологик жараёнларни бошқаришнинг назарий асосларини янада пухта ва кенг кўламда ишлаб чиқиш кўзда тутилган. Медицина соҳасида касалликларга диагноз қўйишнинг математик усулларини ишлаб чиқиш, биологик жараёнларни ўрганиш каби масалалар катта ўрин эгаллайди.

Олимларимиз тахминан 1980 йилга бориб умумдавлат миқёсидаги ягона информация системаси яратишмоқчи. Бу система бир-бири билан ўзаро автоматик боғланган бир неча ўнлаб информация-ҳисоблаш тармоқларини ўз ичига олади. Бундай улкан марказ, мўлжал қилинишича, мамлакатимиз халқ хўжалигини бошқариб турадиган ягона кибернетик системанинг асосини ташкил этиши керак.

Шуни ҳам айтиш керакки, кибернатиканинг тобора ривожланиб, фақат одамгагина хос деб ҳисобланган ишларни бажариш имкониятининг кенгайиб бораётганлиги чет эллик баъзи олимларни ваҳимага солиб қўймоқда. Кибернетика бундай ривожланишда давом этаверса, келгусида электрон машиналар цехларга бошлиқ, заводларга директор бўлиб олса, бутун-бутун хўжалик тармоқларининг ишини фақат машиналар юритадиган бўлиб қолса, бунинг оқибати нима бўлади, деб ташвиш тортмоқдалар. Ҳатто ижод қилишдек нозик ишларни ҳам машина бажарадиган бўлади, деювчилар ҳам йўқ эмас. Лекин кўпчилик тараққийпарвар олимлар бундай фикр-мулоҳазаларни рад этмоқдалар. Ҳатто кибернетиканинг ашаддий тарафдорлари ҳам олимлар, ихтирочилар, ёзувчилар, композиторлар ишини ва янгиликлар изловчи бошқа ижодкорлар меҳнатини электрон машиналар программасига солиш мумкин эмас, яъни машина ижод қилиш қобилиятига ҳеч қачон эга бўла олмайди, деб тан олишмоқда. Бинобарин, миллионлаб кибернетика воситалари яратилгани билан, улар ҳар қанча такомиллашиб боргани билан, бари бир, инсон табиатнинг, жумладан, ақлли машиналарнинг ҳам ягона ҳукмдори бўлиб қолади.

И. УБАЙДУЛЛАЕВ.

ЖАСОРАТ

ТУЯМЎЙИН («Совет Ўзбекистони» мухбири). Телба Аму яна қайсарлик қилди. Жанубий Хоразм канали бош иншооти қурилаётган жойнинг қуйи қисмида тўлқинлар қирғоқни ўпириб, сув Питнак қишлоғига ҳамла қила бошлади.

Тўсатдан юз берган ҳодисанинг дарҳол олди олинмаса, бутун қишлоқларнинг минг гектарлаб экинзорларини сув босиб кетиши турган гап эди. Питнак қишлоғининг бутун аҳолиси гидромеханизаторлар билан биргаликда зудлик билан дарё бўйига чиқди. Бульдозерлар, темир-бетон ва шох-шабба ортилган автомашиналар колоннаси қирғоққа етиб келди.

Сувни тўсиш учун шиддатли кураш бошланди. Аму тўлқинлари авжига чиқиб қирғоқни тинмай ўпирарди. Анча майдонни сув ювиб кетди. Сув Чоржўй—Қўнғирот темир йўли линиясига яқинлашиб қолди. Ҳазорасп районининг яқин-йироқларидан одамлар, транспорт воситалари ҳодиса рўй берган жойга тўхтовсиз келиб турди. Инсон иродасининг қудрати, совет кишисининг ажойиб фазилатлари сув билан олишувда яққол намоён бўлди. Кечки соат 6,5 дан то эрта тонггача ҳамма бир ёқадан бош чиқариб мислсиз жасорат кўрсатди. Эрталаб соат 5 га яқинлашганда сув йўли тўсилди. Аму таслим бўлди.

Туямўйинда табиий офатнинг олди олиниши воҳани сув хавфидан қутқазиб қолди. Лекин бир неча юз гектар экинни, Жанубий Хоразм канали бош иншооти котлованини сув босиб кетди. Ҳозир земснарядлар воситасида тортиб олинаётган сув дарёга оқизилмоқда. Қирғоқни мустаҳкамлаш чоралари кўрилмоқда. 12 та бульдозер, 6 та экскаватор, 5 та земснаряд тўхтовсиз ишлаб турибди.

Туямўйинда тўғон ва сув омбори қурилишини ҳаёт тақозо этаётганлиги ва бу тадбир нақадар катта аҳамиятга эга эканлигини турмуш яна бир бор кўрсатди. Беш йилликда Туямўйинда тўғон ва сув омбори қурилиши туфайли Аму тўла жиловланади, воҳа сув тошқини хавфидан батамом халос бўлади.

Ф. ЗОҲИДОВ.

Адабиёт ВА САНЪАТ

КИЧИК ҲИКОЯЛАР

ШАРПА

Куз туни эди. Атроф қалин деворга айлангандек. Осмон пасайиб, баҳайбат дарахтлар шохига тиралиб қолганга ўхшар, шамол баргларни шатирлатиб, ерга уради. Пастда тоғ дарёси шовиллайди. Қодир Қурбонов бугун биринчи марта навбатчиликка чиққан эди. Йигитнинг назарида тун қоронғулиги тобора қуюқлашиб борар, шамол кучаярди. Олисда чақмоқ ярақлаб, момақалдироқнинг бўғиқ овози эшитилди. Қодир автомат дастасини қаттиқ қисди. Унинг кўз олдидан турли воқеалар пир-пир ўтарди. Кинода кўрган, эшитган фожиалар хаёлидан нари кетмасди.

Йигит қўл соатига қараб қўйди. Вақт жуда секин ўтаётганга ўхшарди. Момақалдироқ кучайиб, дарёнинг шовиллаши зўрайди. Ёнғоқзорда хазонлар шитирлаб кетди. Қодир ўша томонга тикилди. Зим-зиё. Ваҳимали сукунат. Шу пайт чакалакзорда шарпа кўринди. Кимдир пост томон аста келарди.

— Ким?!

Шарпа тўхтади. Дам ўтмай яна олға силжиди.

— Тўхта, қимирласанг отаман!

Шарпа буйруқни эшитмай олға келарди. Йигит автомат тепкисини босди. Нимадир гуп этиб ағдарилди.

Бир онда бутун гарнизон оёққа қалқиди. Прожекторлар ёлқини қоронғуликни тилди. Солдатлар атрофни ўраб олишди. Ҳамма безовта эди. Бирдан кимдир қаҳ-қаҳ кулиб юборди.

— Катта ўлжа! — деди солдатлардан бири.

— Жосуснинг боши хумдек экан, — деди иккинчиси. Солдатлар гулдурос кулишди. Қалин барглар устида қари айиқ чўзилиб ётарди.

Қоровул алмаштирилди. Йигитлар «ўлжани» казармага олиб қайтишди. Қодир хижолатда эди. Уни биров аския қилар, биров майнабозчиликка оларди.

Тонгда взвод саф тортди. Қодирнинг ранги ўчган, юраги гуп-гуп урарди. Уни кўпчилик ўртасида изза қилишса-я! Лекин командир Қодир ҳақида гапириб, унинг постда ҳушёрлик кўрсатганлиги, қоронғуда нишонни бехато урганлигини мақтади.

— Қодир Қурбонов биринчи синовдан яхши ўтди! — деди у.

Қодир командирнинг сўзидан ўзини енгил ҳис этди. Тун бўйи мижжа қоқмаганлигидан роса чарчаганини эндигина сезди.

ҲАВАС

Хамир қориб ўтирган Манзура хола ҳовлига кириб келган шипдек йигитни кўриб ҳанг-манг бўлиб қолди. Унинг эгнида яшил китель-шим, бошида юлдузи ярақлаган шапка... Кўкрагида медаль, ҳар хил значоклар. Манзура хола йигитга тикилиб, энтикиб кетди:

— Вой, онагинанг бўйингдан ўргилсин, Акромжон! Сенмисан?

— Ойижон!

Она-бола қучоқлашишди. Манзура хола бўйини эгиб турган ўғлининг юзидан, кўзидан, пешанасидан ўпар, «онанг ўргилсин» деб парвона бўларди.

Она тахи бузилмаган кўрпачаларни ташлаб айвонга жой қилди. Бир зумда қўни-қўшнилар чиқди. Уй тўйхонага айланди. Улар яқиндагина ўйин-кулги билан Акромжонни ҳарбий хизматга узатиб қолишган эди. Ҳаш-паш демай икки йил ўтиб кетибди. Манзура хола ўғлини жуда соғинган эди. Отпускада ёнидан жилдирмасликни ўйларди. Лекин... Ўша куни кечқурун қўшниларнинг жажжи қизи оғриб қолди. Ҳа деганда райондан «тез ёрдам» машинаси келавермагач, Акромжон қизчани акасининг «Москвич»ига ўтказиб район марказига олиб кетди. У алламаҳалда уйга қайтди.

Эртаси кун қишлоқдаги бир тўда йигитлар кимсасиз бир кампирга янги уй қуриб беришга ҳашарга кетишаётганини кўрган Акромжон уларга қўшилди. Қизиқ-қизиқ латифаларни айтиб, йигитларни кулдириб, иморат ғиштини териб берди. Бирин-кетин мана шунақа ишлар чиқаверди. Ўғлининг ёнида ўтирмаганини кўрган Манзура хола хуноб бўларди. Лекин у кишиларнинг «Акром ҳарбийдан қирқ ҳунар эгаси бўлиб келибди» деган гапларни эшитиб, терисига сиғмай кетди. Биров ёрдам сўраса, бора қол ўғлим, дейдиган бўлиб қолди. Шундай қилиб бир ой ўтиб кетди. Бутун қишлоқ Акромжонни кузатгани чиқди. Илгари рўйхуш бермайдиган Нафисани айтмайсизми, қилмишидан ҳижолат тортиб, юраги узилиб қолди. У билан хайрлашгани чиққан қўшниси Хадича хола ўғлидан шикоят қилди.

— Тўхтавой Акромжондек қачон одам бўларкан. Қўлидан коптов тушмай қолди.

— Одам бўлиб қолар, — деди Манзура хола унга далда бериб. — Акромжон ҳам армияга бормасдан осмонга сапчирди. Иш десангиз қорасини кўрсатмасди. Тўхтавой ҳам Акромжонга ўхшаб қуйилиб қолар, овсин.

— Тилингизга бол, ўргилай, — деди Хадича хола севиниб.

Неъмат ЁҚУБОВ.

Сайроҳ

Е. Корниенко фотоэтюди (УзТАГ).

ЁШЛАР ИЖОДИ

ОҚ ЙЎЛ

Ҳайдаржон меҳнаткаш тинмағур, битталаб-битталаб зина ошаётган умидли қаламкашлардан бири.

Ёш қаламкаш деярлик ўн йилдан бери машқ қилаётганини биламан. Чунки у Ўзбекистон ёзувчилар уюшмаси ёнидаги ижодий семинарда доимий иштирокчи.

Ҳайдар тинмағур, дедим: маъниси бундоқ: бундан бир неча йил илгари у менга машқ билан тўлиқ бир умумий дафтар қолдириб кетди. Мен уни синчиклаб жуда ҳам қаттиқ қўл билан ўқиб, чизиб, пучак-саракка ажратиб, кейин ҳаваскор қалам эгаси билан суҳбат ўтказдим. Шеър техникаси тўғрисида, машқ ва меҳнат ҳақида, ўқиш-ўрганиш, ғурурланмаслик ҳақида узоқ сўзлашдик. Дафтар хом эди, лекин машқларда ўгит бор эди. Маълумки, истеъдоднинг тўқсон тўққиз улуши меҳнатдир. Бу устоз Максим Горький сўзи. Ҳайдаржон шундоқ меҳнатдан ҳайиққани йўқ. Ҳозир унинг машқларига ранг ва маъни кириб келяпти.

Узлуксиз ҳаракатдаги ёш шоирнинг янги поғоналарга кўтарилишига ишонаман. Шеърларининг кундан-кун янги бўёқ ва оҳанг, янги маънавият касб этишини жуда истайман ва бугунги ажойиб навқирон қаламкашлар сафида, катта адабиёт йўлига тушишига тилакдошман.

МИРТЕМИР.

ЎЙЛАР

Ўйлар...
Ўйлар...
Йўллари узун
Ўйласанг фикрингга нелар келмайди.
Ўйлар...
Ўйлар...
Айлаб у мафтун.
Айтингчи у учқур қайга елмайди.
Инсонлар яратган ҳар бир янгилик
Аввало ўй бўлиб бунёдга келар.
Сув туби,
Ер ости,
самовий кенглик.
Ўйлар қудратига юввош бўй берар.
У учқур ракета ўйлар фарзанди,
Атом қудрати ҳам бўлмаган у сиз...
Санайверсам.
Эҳ-ҳе шеъримнинг банди
Минг йил яшасам ҳам туганмас-чексиз.
Ўйлаш...
Ўйлаш...
Ўйлаш... одамларга хос
У нени ўйлади шу бўлди бажо.
Яхшиликни ўйланг, ўйланг одамлар
Шаксиз, орамиздан йўқолур низо.

ЧИРОҚҚА ИНТИЛАР АДАШГАН ОДАМ

Азим чўл қўйнида тунда адашдим.
Чўл гўё ютгудек тортар қаърига.
Қовун тилимидай ой турарди жим,
Юлдузлар куларди осмон бағрида.
Ним ойдин теграга узоқ тикилдим,
Олисдан парпираб кўринди чироқ.
Парвона сингари нурга интилдим.
Нур эмган чеҳралар кутишди қувноқ.
Шу сабаб ҳар оқшом сочсин деб ёғду,
Чодир теппасига ёқаман чироқ.
Мендек чўл қуварлар чўлга келсаю
Ногиҳон адашса топсин тез паноҳ...
Чироққа интилар адашган одам...

* * *

Дерларки, одамни алам йиғлатади.
Елғизлик, етимлик ва ғам йиғлатади
Аламу ғамларни гуноҳкор этманг
Аслида одамни одам йиғлатади.

Ҳайдар МУҲАММАДАЛИЕВ.

ҲАЁТИМИЗ БУНДАЙ ЭМАС-КУ

«ЎЗБЕКФИЛЬМ» КИНОСТУДИЯСИНИНГ «ЛАЙЛАК КЕЛДИ— ЁЗ БЎЛДИ» ФИЛЬМИ ҲАҚИДА

«Ўзбекфильм» студияси чиқарган «Лайлак келди — ёз бўлди»*) кинофильми яқинда жамоатчилик кўригидан ўтди. Муҳим ахлоқий проблемаларга бағишланган бу фильмни студиянинг ёш ижодкорлар коллективи яратган. Фильм авторлари бир тоғ қишлоғи кишилари ҳаётини, уларнинг меҳнати ва интилишларини, баъзи кишилар онгидаги эскилик сарқитларининг енгилиб бораётганлигини, янгича ҳис-туйғуларнинг, янгича муносабатларнинг ҳаётда кенг илдиз отаётганлигини кўрсатишни ўз олдиларига мақсад қилиб қўйганлар.

Шундай олижаноб мақсад фильмда ўз реалистик ифодасини топа олганми? Фильмни кўрган ҳар бир кишида туғиладиган бу ҳаққоний савол асосли ва ўринлидир.

Таассуф билан таъкидлаш керакки, фильм ижодкорлари ҳозирги қишлоқ ҳаётини, қишлоқ кишилари турмушини, уларнинг орзу-интилишларини яхши ўрганмаганликлари оқибатида бугунги кунимиз ҳақида чалкаш, ҳаёт ҳақиқатини кўп ўринларда бузиб талқин қиладиган, одамларнинг маънавий дунёсини қашшоқ, саёз лавҳаларда акс эттирадиган асар яратганлар.

Фильмдаги айрим муваффақиятли кадрларни, маҳорат билан суратга олинган лавҳаларни, ёш авторларнинг кинематографиянинг янги-янги воситаларидан фойдаланишга интилишларини инкор қилмаслик керак, албатта. Бундай ўринлар фильмда учраб туради. Аммо бутун гап — бу фильмнинг миллион-миллион томошабинларга етказадиган маънавий таъсири устида, унинг ғоявий аниқлиги ва бадиий мукаммаллиги устида бораётир.

Фильм авторлари давр руҳини, замондошларимиз кайфиятини, кишиларимизнинг бой ички дунёсини ҳаққоний ва ҳаётий қилиб ифодалаш ўрнига, сохта оригиналликка берилиб кетганлар, натижада фильм юзаки ва схематик, ҳаётдан узоқ бўлиб қолган.

Фильмдаги жуда кўп воқеалар асосланмай қолиши, ҳамма нарса «томдан тараша тушгандай» фавқулодда содир бўлиши асар қаҳрамонларининг ҳаётий муҳитдан, ҳақиқат заминидан узилиб қолишига сабаб бўлган. Тоғ қишлоғида тўсатдан пайдо бўлган Қаюмнинг ҳам, эскилик ақидаларига муросасиздай бўлиб кўринган Маликанинг ҳам, Маликанинг эри — Акрамнинг ҳам барча ҳаракатлари, улар ўртасидаги муносабатлар ҳам муаллақ бўлиб қолган.

Томошабинда устма-уст саволлар туғилади: Малика ўз эри Акрамни нима учун, қайси қилмишлари учун ёмон кўриб қолди? Қаюм қайси хусусиятлари билан Маликани мафтун этди? Маликанинг ўзида эскилик сарқитларига қарши чиқиш қандай бошланди? Бу саволларнинг ҳаммаси жавобсиз қолади. Фильмда рўй бераётган воқеаларнинг барчасини авторлар муттасил изоҳлаб, тушунтириб берсинлар, деган талабни қўйиб бўлмайди, албатта. Буларни ифода қилишда кинематографиянинг ўз «тили», шартли воситалари борки, улардан ўринли фойдаланилганда бу ғоят жиддий нуқсонларнинг олди олинган бўлар эди.

Хўш, фильмни кўрган томошабинлар кимнинг фаолиятини маъқуллайди, кимга хайрихоҳлик билдиради, кимга эргашади, кимдан нафратланади? Фильм қандай мақсадни қувватлаб, нималарни инкор қиляпти? Фильм ноўрин экзотикага асосланиб ижод қилинганлиги учун ҳам, халқнинг урф-одатларидаги яхши-ёмон томонларни аралаш-қуралаш ифодалагани учун ҳам бу талабларга жавоб бера олмайди.

Бу фильмда ҳамма нарсани учратиш мумкин: тўй ҳам, мотам ҳам, улоқ чопиш ҳам, иғво ҳам, рашк ҳам, жанжал ҳам, тўполон ҳам.

Бироқ бу ҳодисаларнинг ҳар бири асар воқеасига боғланиб, уйғунлашиб кетмайди. Уларнинг тасвирланиши эса ғояни очишга, қаҳрамонлар руҳий оламини кўрсатишга хизмат қилмайди.

Тўда-тўда бўлиб чопиб юрган отлиқлар, жиққамушт жанжаллар, хотинини болалари билан ҳайдаб юборган мўйловдор киши, у ёқдан бу ёққа хат ташиб юрган почтальон, карнайларнинг бўлар-бўлмас ҳайқираверишн, чанг-тўзон ичига қурилган чойхонадаги муҳит, мудҳиш тобут орқасидан йиғлаб эргашган оломон — буларнинг бари — ҳозирги куннинг воқеалари қилиб талқин этилади бу фильмда.

Фильмдаги кўпгина воқеалар харобазорга ўхшаш пастқам бир қишлоқда, ойнинг хира ёруғида, ҳар қадамда даҳшат уфуриб турган гувала деворли чанг, ифлос кўчаларда ўтади. Асарда иштирок этаётган кишилар, бу қишлоқнинг одамлари нима иш билан шуғулланади, уларнинг юрагида қандай яхши гаплар бор, улар ўз ҳаётлари маъносини нимада кўрадилар? Бу фильм давр ҳақида ҳам, меҳнаткаш, улуғ мақсадли кишиларимиз ҳақида ҳам тўғри, аниқ тасаввур бермайди. Тўғри, Қаюм одамларга яхшилик қилишни ўйлайди, фильмнинг бир жойида пахта териш машинаси фонида берилади. Лекин бу эпизод ҳам фильмнинг умумий мазмунига ёпишмайди, зўрма-зўраки тиқилганлиги билиниб туради.

Фильмда ижобий қаҳрамонлар борми? Картина авторларининг кўрсатишларича булар — шу қишлоққа келиб қолган Қаюм ва шу қишлоқлик Маликалардир. Қаюм ва Малика бу қишлоқда ўзларини ёввойи табиатли, аллақандай галамус кишилар ўртасига тушиб қолгандай ҳис этадилар. Бу ердаги кишилар орасида улар ўз ўринларини топа олмайдилар. Бу ерда қандайдир бебошлик ва тарқоқлик ҳоким, одамлараро ҳеч қандай оқибат, яхшилик, ҳалоллик йўқдай... Эр билан хотин ўртасида, ота билан фарзанд ўртасида, шахс билан жамоа ўртасида қандайдир келишмовчилик, муомаласизлик, бир-бирини кўролмаслик ҳукм суради. Улар бир-бирларига ишончсизлик билан қарайдилар.

Гўё, Қаюм билан Малика — бу ердаги ягона, илғор фикрли кишилар, холос. Шунинг учун ҳам улар бир-бирларини севиб қоладилар, шунинг учун Малика ўз эрини тарк этиб, Қаюмга кўнгил беради. Аммо Маликанинг эри — Акрамнинг гуноҳи нимада? Қайси ёмонлиги учун у Малика эътиборини қозона олмади ва қишлоқдан чиқиб кетди? Буларнинг ҳаммаси асар давомида муаммолигича қолаверади.

Фильм намойиш қилина бошланишиданоқ томошабин кўнглида англашилмовчилик туйғуси уйғонаверади, хаёлига: наҳотки бизнинг совет воқелигимиз шундай бўлса, наҳотки икки ёшнинг севгисига моъни бўлаётганларнинг ҳаммаси ёки аксарияти қолоқ, ҳатто ёвуз кишилар бўлса сингари мулоҳазалар келаверади.

Ўша «қолоқ» кишилар ҳақида фикр юритиладиган бўлинса, фильм воқеаларининг мантиқига мувофиқ, улар аксариятни ташкил этади. Фильм авторлари буни истайдиларми, истамайдиларми, лекин манзара шундай бўлиб чиққан. Асл воқелигимиз шундайми? Ўша аксариятнинг жамиятимиздаги ўрни шундайми? Тўла ишонч билан шуни айтиш мумкинки, асл ҳаётда, реал воқеликда ўша аксарият тўла садоқат ва фидокорлик билан социализм қурган, энди коммунизм барпо этаётган, оила қуриб, фарзандлар ўстирган, ўғил-қизларига яхши инсоний фазилатларни сингдира олган кишилардир. Лекин ўша аксарият орасида ўтмиш сарқитларидан ҳамон озод бўла олмаган кишилар ҳам бор, албатта. Лекин гап сарқитлар юкидан қутулмаганларни нуқул айбдор деб талқин қилиш-қилмаслик устида. Фильм уларни айблайди, қоралайди, холос. Аксинча, аслида уларнинг сарқитлар оғушида эканлиги айб бўлишидан кўра, кўпроқ фожиадир. Фильм уларга нисбатан ҳамдардлик ҳиссини, кўмаклашиш истагини уйғотмоғи керак эди. Шундагина фильмнинг қаҳр-ғазаби ўз нуқтасини — ўтмишдан қолган иллатларни топиб нишонга олган бўлур эди.

Айни шуларнинг оқибати ўлароқ, фильм бизнинг воқелигимизда шахс билан жамоа ўртасидаги муносабатлар ҳақида ҳам чалкаш тушунчалар туғдиради. Фильмда акс эттирилмоқчи бўлган конфликт ва унинг ечими жонли воқелигимиз шакли ва мазмунига ўхшамай, балки ўйлаб чиқарилган схемани эслатади. Бунинг устига ушбу схема воқелигимизга тош отишга ўхшаб кетади. Натижада фильм авторлари ўзлари кўзлаган мақсадга (балки яхши мақсадга) эришмайдилар, улар кутганнинг тескариси бўлиб чиқади, аксинча, фильм ижобий қаҳрамонлар этиб талқин қилаётган образларга томошабин тош отгудек бўлиб кетади. Бунинг ҳаммаси ҳаётни яхши ўрганмаганликдан, унинг теран мазмунига кирмаганликдан, социалистик реализм санъатининг талабларидан бири — меъёрга, меъёр туйғусига риоя қилмаганликдандир.

Маълумки, ҳар бир янги фильм — бу миллион-миллион томошабинларимизни энг олижаноб, энг инсоний фазилатлар руҳида, даврнинг илғор идеялари руҳида тарбиялайдиган ғоят халқчил ва оммабоп асардир. Бироқ бу фильмда ана шундай муқаддас ният ўз ифодасини топмаган. Бу картина инсоний характерларнинг ноаниқлиги ва ожизлиги билан, натуралистик бўёқлари билан, сюжет парокандалиги билан, мақсадни ифодалашда аниқ ғоявий позиция тутилмаганлиги билан ҳам ана шундай муваффақиятсизликка учради.

Кўпгина тўлақонли, ғоявий етук, бадиий баркамол фильмлари билан умумхалқ ҳурматини қозонган «Ўзбекфильм» киностудиясида ана шундай бир ёқлама, ҳаёт ҳақиқатидан узоқ, нурсиз фильмнинг яратилганлиги жамоатчилигимизни ранжитди. Кишиларимизни коммунистик муносабатлар руҳида тарбиялашдек улуғвор ишга сафарбар қилинган муҳим идеология қуролимиз — кино санъатида бундай асарнинг юзага келганлиги ачинарлидир. Режиссёр Али Ҳамроев бундан олдин ҳам қатор фильмларни постановка қилган. Бу ёш режиссёрда истеъдод учқунлари камол топиб боряпти. Аммо, у ҳар қачонгидан ҳам кўра кўпроқ, жиддий, малакали ёрдамга муҳтож. Айниқса кейинги фильмдагидек жиддий тема устида ишлагани ҳамда ижодий группадаги асосий кучларнинг ёш бўлиши мазкур фильм авторлари киностудия бадиий советининг диққат марказида туриши, бу группага доимий ёрдам берилиши лозим эди. Афсуски, давлатнинг жуда катта маблағи сарфланиб тайёрланган кенг экранли бу фильм ана шундай катта нуқсонлар билан суратга олинган. Фильмда жиддий нуқсонлар бўлишига қарамай, баъзи бир газеталар картинада «соф севги», «муҳаббат эркинлиги» масаласи кўрсатилган, фильмда «режиссёр дадиллиги» бор, ёки «оригиналликка эришилганлиги шундоққина билиниб турибди», деб масъулиятсиз равишда уни кўкларга кўтариб мақтамоқда. Лекин фильм тасвирлаётган ҳаётимиз, воқелигимиз аслида бундай эмас-ку. Бундай ҳавойи мақтовлар фильм авторларини ҳам, томошабинни ҳам фақат чалғитиши мумкин, холос.

Биз улкан ижодий меҳнат, гўзал инсоний муносабатлар даврида, буюк гигантлар қурилаётган ва космик фазони эгаллаш кенг қулоч ёйган — барча фронтлар бўйлаб коммунизм ғалаба қилиб бораётган даврда яшамоқдамиз. Бундай улуғ даврда адабиёт ва санъатимизнинг, хусусан кино санъатимизнинг роли, хизмати, халқ оммасини илҳомлантириш қуввати янада ошиши керак.

Партиямиз XXIII съездида таъкидлаб айтилганидек, биз ҳамиша, ҳамма вақт, ҳар бир ишимиз, ҳар бир сўзимизда чинакам коммунистлар бўлиб, халққа хизмат қилишимиз керак. Бу эса ижодкордан халқ ҳаёти, унинг эзгу ниятлари, кураши ва зафари билан ҳамнафас, ҳамқадам бўлиб яшашни тақозо этади.

Биз «оригиналлик», «дадиллик» либоси билан ўралган ғоясиз, ноаниқ, бадиий саёз асарлар билан ҳеч қачон келиша олмаймиз.

*) Сценарий авторлари А. Агишев, А. Ҳамроев, постановкачи-режиссёр — А. Ҳамроев, оператор — Д. Фатхуллин.

Лев КРИШКЕВИЧ.

ТОШКЕНТ БАҲОРИ

Африка саҳнасин
кучишди «Баҳор».
Африкалик борки, унга
маҳлиё,
Кумуш самолётда
учишди «Баҳор»,
Тошкентдан тоғ оша
келтирмиш зиё.
Бу зиёдан ҳатто
жазирама хол,
Ўзбек «Баҳор»ига ҳусн
этмиш инъом.
Ҳар африкаликка
баҳор истиқбол
Йўлларин кўрсатмиш,
бахш этмиш илҳом!

Султон Қўқонбеков таржимаси.

ВИСОЛИНГ

Ёр, висолинг дафтарин ҳар сатри бир достон экан,
Ўқидим, дил баҳра олди, бир сўлим бўстон экан.
Навбаҳор айёмида тарк этмагай булбул гулин,
Гулларинг кўнглим қушига ҳар нафас ошён экан.

Ҳар боқиш, ҳар ўтли сўзинг менга илҳом келтирур,
Суҳбатинг, дил хаста бўлсам, дорию дармон экан.
Нега ўхшатсам экан киприкларинг ҳар торини,
Ҳар бири жон ўртагувчи кўзингга посбон экан.

Умримиз гулбоғ деяйлик — бирга топтирдик камол,
Ўйласам шу боғдай ёрим, сен ўзинг боғбон экан.
Рашк этардим баъзи-баъзида хаёл оғушида,
Тан олиб айтдим, кечиргил, ўйларим ёлғон экан.

ТОЛ

Йиллар ўтиб, камолга етиб,
Соя берди сув бўйига тол.
Из бурилиб, йўл шундан ўтиб,
Оромгоҳга айланди. Хушҳол!

Шийпон тушди. Ҳар куни гавжум,
Китоб, суҳбат... Гоҳ соз янграйди

Тол товланар фахрланиб жим,
Баъзан шундай овоз янграйди.

Диллар яйраб, илҳом олади,
Отасига раҳмат экканнинг.
... Халқ ёдида номи қолади,
Яхши ишга қўли текканнинг.

Эгам РАҲИМ.

ОЛИМЛАР

Олимлар,
олимлар,
ёниқ бағримдан
Шаънингизга оташ сўзлар отилар.
Ҳа, сизсиз инсонни зулмат
қаъридан
Нур сари йўллашга мададкор зотлар!

Дунё ҳар кимга ҳам насиб этмаган,
Ногиҳоний идрок соҳиби сизсиз.
Марварид лиммо-лим уммон десам кам
Сиз чертган қаламдан қолган ҳар
бир из!

Қўлингизга кишан солди жаҳолат,
Буюрди урфондан қайтиш—тонишни.
Лекин одамзод саодатин деб
Афзал кўрдингиз сиз ўтда ёнишни!

Фидойи эдингиз...
Кўҳна дунёни
Безади тафаккур, ўй, ҳисларингиз,
Лекин бехабарсиз, виждондан тониб
Не иш тутар баъзи ворисларингиз...

Олтин жарангини эшитсалар бас:
Илмдан ясашар заҳар, оғулар.
Улар «ихтиро»си тинч шаҳарларга
Напалм бомбаси бўлиб ёғилар!

Ҳа, олтин жарангин эшитсалар бас,
Ҳа, фақат шу эрур улар матлаби.
Қонли қўллар машъум «поларис»-
ларин
Тугмалари узра титрар асабий.

Битиринг ирқ-у ранг ғавғоси умрин,
Буринг қаламларни муаммоларга.
Олимлар,
бўлмангиз дунёнинг шўри,
Жаллод бўлиб кирманг солномаларга!

Охунжон ҲАКИМОВ.

БУТУН ЖАҲОН ХАЛҚИ БИЛАН БИРГАЛИКДА РЕСПУБЛИКАМИЗ МЕҲНАТКАШЛАРИ ҲАМ АМЕРИКА АГРЕССОРЛАРИНИНГ ВЬЕТНАМДАГИ ҚОТИЛЛИКЛАРИНИ ҒАЗАБ БИЛАН ҚОРАЛАМОҚДАЛАР ВА БУ ВАҲШИЁНА УРУШГА ЧЕК ҚЎЙИШНИ ТАЛАБ ҚИЛМОҚДАЛАР.

АҚШ АГРЕССОРЛАРИГА ЛАЪНАТ

Тошкент Тўқимачилик институтида АҚШнинг Вьетнамдаги янги хатарли иғвогарлигига қарши норозилик митинги бўлиб ўтди. Суратда: митинг қатнашчилари.

А. Палехов фотоси.

ПЛАНЕТА ОВОЗИ

Кеча Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Абу Райҳон Беруний номидаги шарқшунослик институтида кўп кишилик митинг бўлиб ўтди. Институт директорининг ўринбосари, тарих фанлари доктори, профессор М. Г. Пикулин митингни очар экан, шундай деди:

— Америка империализми Женева шартномасини бузиб, қардош Вьетнам юртига сурбетларча ҳужум бошлаб, бутун жаҳон олдида ўзини яна бир бор шарманда қилди.

— Пентагон ҳарбийлари Жанубий Вьетнам партизанларидан таъзирларини еганларидан кейин, бунинг аламини Вьетнам Демократик Республикасига очиқдан-очиқ уруш ҳаракатлари бошлаб юбориш билан олишмоқчи,— дейди тарих фанлари кандидати Маҳмуд Қутлуқов. — Ханой ва Хайфоннинг ваҳшийларча бомбардимон қилиниши, Жонсоннинг фикрича, коммунистлар агрессиясига қарши кўрилган зарур чора эмиш, у яна давом эттирилар эмиш. Бундан ортиқ бемаънилик бўлиши мумкинми!? Шунинг учун ҳам жаҳон оммасининг қаҳр-ғазаби чексиз! Биз ҳам бир овоздан чет эл қўшинларининг Вьетнам территориясидан дарҳол олиб чиқиб кетилишини талаб қиламиз.

Минбарга институтнинг Эрон бўлими бошлиғи, тарих фанлари кандидати Баҳриддин Маннонов чиқади.

— Мана шу ерда ёши ўтиб қолган кекса ходимларимиз ўтиришибди,— деб гап бошлайди у. — Агар бирор қўлёзманинг битта варағи йиртилган бўлса ҳам уларнинг дили озор чекади. Халқ маданиятига ҳурмат билан қараган ҳар бир киши ҳозирги кунда Америка империализмининг Вьетнамда олиб бораётган ғайриинсоний ёвузлигига қарши қаҳр-ғазаб билдирмоқда.

Митинг қатнашчилари бир овоздан қарор қабул қилиб, унда АҚШ империалистларининг ваҳшиёна ҳаракатларига қарши чексиз нафрат билдирдилар.

Деҳқонлар нафрати

Ўзбекистоннинг барча деҳқонлари каби «Ленинизм» колхозининг пахтакорлари ҳам Америка интервенциячиларининг Вьетнамдаги агрессив ҳаракатларини ғазаб билан қоралайдилар.

Хўжалигимиз деҳқонлари Америка агрессорларининг Вьетнамдаги янги жиноятларига қарши ғазаб билан норозилик билдирадилар. Биз пахтакорлар қунт билан меҳнат қилиб, Ватанимизнинг қудратини ошираверамиз.

Абдулла ОРТИҚОВ,

Янгийўл районидаги «Ленинизм» колхози правлениесининг раиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони.

ПЛАНЕТАМИЗДА

● **Прогрессив инсоният АҚШ агрессорларининг кирдикорларидан дарғазаб**

● **Жанубий Корея Америка қўшинларидан тозаланиши керак**

АГРЕССОРЛАР ҚАСОСДАН ҚОЧИБ ҚУТУЛА ОЛМАЙДИЛАР

ХАНОЙ. 2 июль. (ТАСС). Америка самолётлари 29 ва 30 июнь кунлари Ханой шаҳри атрофидаги ва Хайфондаги аҳоли яшайдиган жойларни ва саноат иншоотларини бомбардимон қилганлиги муносабати билан Вьетнам Халқ Армияси Олий Қўмондонлиги алоқа миссиясининг бошлиғи полковник Ха Ван Лау Вьетнамдаги кузатувчи ва контрол қилувчи халқаро комиссияга норозилик мактуби юборди.

Вьетнам информация агентлиги тарқатган ана шу норозилик мактубида бундай дейилади: «Урушни кенгайтириш йўлида Америка ҳукумати қўйган ана шу жиноятқорона қадамларни мен қатъиян қоралайман ва бунга қарши кескин норозилик билдираман. Мен халқаро комиссия АҚШнинг ана шу жиддий бузғунчилигини ҳеч кечиктирмай қараб чиқсин ва бу хусусда ўз хулосасини берсин, деб талаб қиламан. Алоқа миссияси Қўшма Штатлар ҳукумати Вьетнам Демократик Республикасига қарши ҳаво ҳужумларини, шунингдек бошқа ҳамма уруш ҳаракатларини дарҳол тўхтатсин ва Жанубий Вьетнамдаги агрессив урушни бас қилсин, деб қатъиян талаб қилади».

Вьетнам халқи, деди Ха Ван Лау, Америка агрессорларини қаттиқ огоҳлантириб айтадики, сизларнинг Вьетнам халқига қарши ҳар қандай ҳаракатингиз жазосиз қолдирилмайди.

Вьетнам Демократик Республикаси халқлари агрессорларга қақшатқич зарба беришга доим тайёр турибдилар. Саноат корхоналарида ва қишлоқ хўжалик кооперативларида ўз-ўзини мудофаа қилиш отрядлари тузилган. Суратда: Хайфон порти ишчиларининг ўз-ўзини мудофаа қилиш отряди жангчиларини кўриб турибсиз.

В. БУДАН фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ЖАҲОН АҲЛИ НОРОЗИ

Ер куррасидаги кишилар Америка агрессорларининг Вьетнамдаги янги ваҳшиёна ҳаракатларини — Ханой билан Хайфон теварагидаги жойлар бомбардимон қилинганини эшитиб, дарғазаб бўлмоқдалар.

ПРАГА. Мамлакат Миллат Мажлиси сессиясининг депутатлари АҚШнинг Вьетнамдаги агрессив сиёсатини ва, жумладан, Америка бомбардимончи самолётларининг ВДРдаги тинч шаҳар ва қишлоқлар устига қилаётган ваҳшиёна ҳужумларини қатъиян қораловчи баёнотни якдиллик билан маъқулладилар. Баёнотда таъкидлаб айтиладики, чехословак халқи Вьетнам халқининг Америка агрессорларига қарши, Вьетнамда тинчликни тиклаш учун олиб бораётган адолатли кураши билан батамом бирдамдир.

СОФИЯ. Болгария Касаба союзлари Марказий совети баёнот эълон қилиб, унда АҚШнинг янги авантюрасини мамлакатнинг ишчи ва хизматчилари номидан қоралади ва Америка империалистларининг Вьетнам Демократик Республикасига қарши қилаётган иғвогарлик ишларига дарҳол чек қўйишни талаб қилди.

ЛОНДОН. Машҳур жамоат арбоби Бертран Рассел Америка авиацияси Ханой ва Хайфон атрофидаги жойларни бомбардимон қилаётганлигига қарши қаҳрғазаб билан норозилик билдирди. Рассел Қўшма Штатларнинг агрессив сиёсати ғоят хатарли эканлигини уқтириб, ана шу сиёсатга ёппасига қаршилик кўрсатиш учун бутун кучларни сафарбар этишга чақирди.

ВАШИНГТОН. Ёш американликлардан бир группаси АҚШнинг Вьетнамдаги агрессиясига қарши норозилик билдириш учун Оқ уй рўпарасига ўтириб олиб, намойиш ўтказмоқда. Америка самолётларининг Ханой ва Хайфон атрофидаги жойларни ваҳшиёна бомбардимон қилаётганлигини қораловчи шиорларни кўтариб келган намойишчилар колоннаси ҳам уларга қўшилиб олди. Булар — ҳозир Кейп-Мей (Нью-Жерси штати)да ўтказилаётган квакерлар умумий конференциясининг қатнашчилари бўлиб, норозилик баёнотини президент Жонсонга топширмоқ учун Вашингтонга келишган. Биз Ханой ва Хайфон атрофидаги жойларни бомбардимон қилиш тўғрисидаги қарорингизга қарши қатъиян норозилик билдирамиз, дейилади баёнотда. Бу иш ваҳшийлик ва халқаро анархия сари тойиб боришимизда қўйилган яна бир қадамдир.

ПАРИЖ. Америка ҳарбийларининг ВДРдаги янги жиноятини баралла лаънатламоқ учун АҚШ элчихонасининг ҳамжиҳатлик майдонидаги биноси олдига минглаб парижликлар тўпланишди. Франция тинчлик тарафдорлари ҳаракатининг ташаббуси билан ўтказилган бу норозилик намойишини Франция Коммунистик партияси қўллаб-қувватлади. Капуцинлар хиёбонида ўз-ўзидан митинг бошланиб кетди.

ОСЛО. Норвегия ташқи ишлар министрлиги баёнот эълон қилди. Баёнотда янги вазият жиддий равишда ташвишланиш учун асос бўлмоқда, дейилади.

ОТТАВА. Канадада чиқадиган «Глоб энд Мейл» газетаси бундай деб ёзади: Америка авиациясининг Ханой билан Хайфон атрофидаги жойларга бомба ташлаш учун қилаётган ҳужумлари Қўшма Штатлар Вьетнамдаги урушни янада кенгайтириш йўлида тағин бир хатарли одим ташлаганлигини билдиради. Газетанинг фикрича, урушни кенгайтиришга олиб борувчи ҳар қандай қадам хатарли телбаликдир. (ТАСС).

СЕЙСМИК СТАНЦИЯ ХАБАР БЕРАДИ

Кеча сейсмология станцияси аппаратлари 3 марта ер тебранганини қайд қилди. Улар бир марта 2 балл, 4 балл ва 5-6 балл даражасида бўлган.

ОБ-ҲАВО

Бугун республикамиз ҳамма районларида ҳаво очиқ бўлади. Шимоли-Шарқдан секундига 5—10 метр тезликда шамол эсиб туради. Қизилқум яйловларида шамолнинг тезлиги 10—15 метргача етади. Ҳарорат 31—36 даража бўлади.

Тошкентда ҳаво бироз булутли бўлсада, ёғингарчилик бўлмайди. Шимоли-Шарқ томондан секундига 3—7 метр тезликда шамол эсади. Ҳарорат 34—36 кечаси 16—18 даража бўлади.

ГВАТЕМАЛАНИНГ ЯНГИ ПРЕЗИДЕНТИ

НЬЮ-ЙОРК, 2 июль. (ТАСС). Ҳарбийларнинг Гватемаладаги 15 йиллик ҳукмронлиги кеча тамом бўлди. Президентлик ваколатлари март ойида ўтказилган сайловда кўпчилик овозни олган Хулио Сесар Мендес Монтенегрога топширилди. Президентлик ваколатларини топшириш маросими партизанларнинг активлиги кучайганлиги сабабли бундан бир неча ой муқаддам жорий этилган фавқулодда ҳолат вазиятида ўтказилди.

50 ёшли янги президент социал-иқтисодий характерга эга бўлган баъзи ўзгаришларни қилишга ваъда берганлиги туфайли сайловда ҳукмрон ҳарбий хунта номзодлари устидан ғалаба қозонди. Бироқ, унинг сайловдан кейинги нутқлари шуни кўрсатдики, Мендес Монтенегро Гватемала партизанларига қарши жазо экспедицияларини кучайтирмоқчи ва ўзгариш қиламан деб берган ваъдаларини маориф, соғлиқни сақлаш ва қишлоқ хўжалиги эҳтиёжларига қилинадиган харажатларни бир оз кўпайтириш билангина чеклаб қўймоқчи.

Қўшма Штатлар янги президентни қўллаб-қувватлашини ва унга молиявий «ёрдам» беришга тайёр эканлигини билдирди.

БИЗ СЕН БИЛАН БИРДАММИЗ, ҚАРДОШ КОРЕЯ

АМЕРИКА ҚЎШИНЛАРИНИ ЖАНУБИЙ КОРЕЯДАН ЧИҚАРТИРИБ ЮБОРИШ УЧУН КУРАШ ОЙЛИГИ МУНОСАБАТИ БИЛАН

Осиё, Африка ва Латин Америкаси Гавана конференциясининг қарорига мувофиқ, 25 июндан бошлаб кўпгина мамлакатларда ўз ватанини демократик асосларда тинч бирлаштириш учун, Америка қўшинларини Жанубий Кореядан чиқартириб юбориш учун курашаётган корейс халқи билан бирдамлик ойлиги ўтказилмоқда.

Бутун прогрессив инсоният Гавана конференциясининг чақириғига астойдил қўшилди. Ўз ватанини қайта бирлаштириш учун, Америка агрессорларини ҳайдаб чиқариш учун корейслар олиб бораётган кураш барча софдил кишиларда бирдамлик туйғуси уйғотмоқда.

Мард Корея халқининг дўсти бўлган миллион-миллион совет кишилари унинг дилидаги орзу-истакларни яхши тушуниб, азиз ва мўътабар деб билмоқдалар. Совет кишилари ойлик муносабати билан ўтказилаётган тадбирларда актив қатнашмоқдалар. Бу ишда Совет—Корея дўстлиги жамияти айниқса жуда катта роль ўйнамоқда. Турли касб ва ёшдаги кишилар — таниқли совет давлат арбоблари, олимлар, ёзувчилар, саноат ишлаб чиқариши новаторлари, артистлар жамият сафларига бирлашгандирлар.

Етти йил муқаддам ана шу жамоат ташкилоти тузилган пайтда, унинг фақат Приморье ўлкасида битта бўлими бор эди. Ҳозир эса Россия Федерацияси, Украина, Қозоғистон, Белоруссия, Грузия, Латвия, Озарбайжондаги икки юздан кўпроқ корхона, колхоз, совхоз, илмий-тадқиқот институти жамиятнинг коллектив аъзоси ҳисобланади.

Жамият бевосита Корея—Совет дўстлиги жамияти билан дўстона алоқа ташаббускори бўлиб чиқмоқда. Бу жамиятлар ҳар йили имзолаётган ҳамкорлик планларида социалистик ва коммунистик қурилиш тажрибасини айирбошлашга бутун чоралар билан ёрдам бериш назарда тутилмоқда.

Кременчуг ва Токчхон автомобиль заводлари, Олмаотадаги Гагарин номли тикувчилик фабрикаси билан Пхеньян тикувчилик фабрикаси ўртасида ўрнатилган муносабатлар ана шундай алоқаларнинг ёрқин намунасидир. Бу корхоналар бир-бирлари билан мусобақалашмоқдалар. Ишлаб чиқаришдаги энг катта муваффақиятлари ва жамоатчилик ишини уюштиришдаги яхши кўрсаткичлари учун Олмаота тикувчиларининг энг яхши цехига бир неча марта Корея—Совет дўстлиги жамиятининг вимпели берилди. Москвадан Пхеньянга ҳар хил информация материаллари мунтазам юбориб турилибди. Сўнгги тўрт йил мобайнида у ерга 12 минг нусхадан ортиқ сиёсий, бадиий ва илмий техника адабиёти жўнатилди.

Совет халқининг ҳаётини тасвирловчи фотовиставкалар уюштириш Совет—Корея дўстлиги жамиятининг фаолиятида катта ўрин тутади. Сўнгги икки йил ичида Корея Халқ Демократик Республикасига юборилган қарийб 250 та фотоэкспозиция орасида Владимир Ильич Ленин ҳақидаги фотоҳикол, «СССР—кеча, бугун, эртага», «Волгоград — сўнмас шон-шуҳрат шаҳри», «КПСС XXIII съезди шарафига» номли виставкалар, шунингдек совет кишиларининг Вьетнам халқининг Америка агрессиясига қарши қаҳрамонона кураши билан бирдамлиги ҳақидаги фотоматериаллар бор эди.

Корейс халқининг ҳаёти тўғрисидаги китоб-сурат виставкалари Москванинг кўп муассасаларида кўрсатилди. Шу виставкаларнинг томошабинлари корейс ёзувчиларининг асарларини рус тилида нашр қилиш кенг йўлга қўйилганлигига қаноат ҳосил қила олдилар. Сўнгги вақтларда корейс ёзувчиларининг асарлари бизда жами олти миллиондан ортиқ нусхада 142 марта босиб чиқарилди.

Совет ва корейс халқларининг ҳаётидаги йирик воқеаларни йил сайин нишонлаб туриш яхши анъана бўлиб қолди. Утган йили бизнинг мамлакатимизда Корея озод қилинган куннинг 20 йиллиги байрам қилинди. Шу воқеага бағишланиб, Москва, Ленинград, Иркутск, Находка, Южно-Сахалинскда, иттифоқдош республикаларнинг пойтахтларида тантанали кеча ва йиғилишлар ўтказилди. Совет кишилари Корея—Совет дўстлиги жамиятининг 20 йиллигини ҳам кенг нишонладилар. Кўпгина шаҳарларда корейс халқининг музикаси ва адабиётига бағишланган кечалар бўлиб ўтди, икки давлат меҳнаткашлари ўртасида тарқиб топган қардошлик муносабатларидан далолат берувчи виставкалар очилди.

Ҳозир мамлакатимизда ўтказилаётган ойлик кунларида совет кишилари корейс халқига қизғин салом йўлламоқдалар ҳамда корейс халқининг ўз ватанини тинч йўл билан бирлаштириш учун, Америка босқинчиларини Жанубий Корея территориясидан чиқартириб юбориш учун олиб бораётган адолатли курашида унга чин юракдан янги-янги ютуқлар тиламоқдалар.

С. ШИШКОВ,
С. ЛУБО.
(ТАСС).

Югославия Коммунистлар Союзи Марказий Комитетининг пленумида

БЕЛГРАД. 1 июль. (ТАСС). ТАНЮГ агентлиги Бриони оролидан хабар беради.

Югославия Коммунистлар Союзи Марказий Комитетининг бугунги мажлисига давлат хавфсизлиги органларидаги аҳвол тўғрисида, шу органларга раҳбарлик қилиш методлари ҳақида ва улар расмий функцияларини суиистеъмол қилиб келганликлари тўғрисида доклад тақдим этилди. Докладни Марказий Комитет Ижрокомининг комиссияси тузган.

Бу ҳужжатда хавфсизлик органларидаги айрим мансабдор шахслар расмий функцияларни суиистеъмол қилиб келганликлари ва ўжарлик билан қаршилик кўрсатганликлари тўғрисида гапирилади. Комиссиянинг аниқлашича, худди шунинг учун бу органлар Югославиядаги умумий тараққиётдан орқада қолмоқда.

Доклад баъзи бир мансабдор шахслар томонидан қўлланиб келинган иш методларини ва давлат хавфсизлиги органларидаги аҳволни равшан кўрсатиб беради. Докладда айтилишича, давлат хавфсизлиги хизмати озми-кўпми даражада айрим шахсларнинг монополиясига айланиб қолган.

Доклад бундай аҳвол учун муайян шахсларнинг жавобгар эканлигини таъкидлайди. Комиссия Югославия Коммунистлар Союзи Марказий Комитетининг аъзоси Светислав Стефанович бевосита жавобгардир, чунки у кўп йиллар мобайнида давлат хавфсизлиги органларида раҳбарлик вазифаларини бажарар эди, деган хулосага келди.

Комиссия Стефановични Марказий Комитет составидан ва Югославия Коммунистлар Союзидан чиқаришни таклиф қилади. Комиссия, шунингдек Югославия Коммунистлар Союзининг Марказий Комитети Стефановични Иттифоқ Ижроия вечеси аъзоси вазифасидан озод қилишни Иттифоқ Скупшчинасига тавсия этсин, деган таклифни киритади.

Комиссия ўз докладида Марказий Комитет секретари Александр Ранковичнинг сиёсий жавобгарлигига ҳам тўхталиб ўтади ва Александр Ранковичнинг ўзини шу вазифадан бўшатиш ҳақидаги аризаси Ижроком мажлисида қабул қилинсин, деб тавсия этади.

Михаил Яковлевич ЗАХАРОВ

Михаил Яковлевич Захаровнинг юраги уришдан тўхтади. Уни кўпинча тенгдошлари ва ёшлар билан қизғин баҳслашаётганда, шеър ўқиётганда кўриш мумкин эди. Лекин шунда унинг олтмиш ёшга кирганига ҳамда қаттиқ хаста эканлигига сира ишонгинг келмасди. У ҳамиша бизнинг қалбимизда ана шундай қувноқ, оғир шароитларда ҳам зорланишни билмайдиган киши сифатида қолади.

Қишлоқ йигити, «Красный пахарь» газетасининг ёш мухбири Михаил Захаров Москвага, К. А. Тимирязев номидаги қишлоқ хўжалик академиясининг ишчи факультетига ўқишга юборилади. Ўқишни тамомлагач юқори маълумотли пахтакор — агроном бўлиб, 1931 йилда Ўзбекистонга келади.

Орадан ўн йил ўтгач, у кўкрагида Бутуниттифоқ қишлоқ хўжалик виставкасининг олтин медали билан Улуғ Ватан урушига жўнаб кетди. Энди у Ватанни, халқини ҳимоя қилиш учун курашга отланди. Кечаги агроном энди жанговар офицер, партия аъзоси сифатида Волоколамскдан то Берлингача бўлган йўлни босиб ўтди. Унинг меҳнатда эришган мукофоти ёнига яна 7 жанговар мукофотлар келиб қўшилди.

Урушдан кейин у яна бир марта Бутуниттифоқ халқ хўжалиги ютуқлари виставкасининг медалини олишга сазовар бўлди. Энди агроном-журналист сифатида Самарқанд область «Ленинский путь» газетасида, «Сельское хозяйство» газетасининг Ўзбекистон ССРдаги мухбири сифатида, шунингдек «Правда Востока» газетасининг қишлоқ хўжалик бўлим мудири сифатида ишлаб, республикамиз қишлоқ хўжалигини, айниқса пахтачилигини ривожлантиришга катта ҳисса қўшди.

Кейинги пайтларда у редакция ишлари билан банд бўлиб, дўстлари билан баҳслашиб, редакцияда алламаҳалларгача қолиб кетарди. Бизнинг хотирамизда у ҳамиша ана шундай тиниб-тинчимас, сергайрат, меҳнатсевар инсон сифатида сақланиб қолади.

Бир группа ўртоқлари.

ҚИЗИҚ ҲАНГОМАЛАР

Лондонлик профессор Ж. Бартлей студентларга «Эслаш қобилиятини мустаҳкамлаш» деган темада лекция ўқиди. Танаффус пайтида студентлар унинг тезисларини яшириб қўйдилар.

Танаффусдан қайтиб келган профессор лекциянинг қаерида келиб тўхтаганини эслайолмай, студентларга таажжуб билан тикилиб қолди.

— ⊙ —

Бразилия билан Уругвай чегарасидаги бир шаҳарча маҳкамаси олдидаги курсида икки киши шахмат ўйнаб ўтирарди. Бу манзарани идорадан икки амалдор кузатмоқда. Амалдорлардан бири худди шу куни шаҳар ҳокимлигига кўтарилган эди. Кекса амалдор унга қараб:

— Бу иккови ҳар ойда бир марта чегарадан ўтиб келиб, маҳкама олдида доим шахмат ўйнашгани-ўйнашган. Ажаб, уларнинг бошқа иши йўқми? Бошини ҳам кўтаришмайдия? — деди.

Шу пайт янги ҳоким ўрнидан туриб, шахматчиларнинг ёнига борди. Уларнинг қаршилик кўрсатишига қарамай, шахмат доналаридан бир нечтасини қўлига олиб, уларнинг винтини бурай бошлади... Ҳар бир шахмат донаси ичидан яшириб қўйилган қимматбаҳо тошлар тўкила бошлади.

Ҳа, бу сафар ҳийлагарларнинг омади келмади: янги ҳоким уста шахматчи бўлиб, уларнинг ўйинини кузатиб турган ва ҳийлагарларнинг хаёли шахматда бўлмай, бошқа нарсаларда эканлигини шахмат доналарини сурішларидан сезиб олган экан.

— ⊙ —

Портленд (Австралия)да яшовчи Жеймс Кейлер бозордан уч-тўртта қўй калласини сотиб олиб, уйида калла-шўрва пиширмоқчи бўлди. У калларни қозонга солаётганда кўзи қўйнинг тишларига тушди. Тишлар ялтираб турарди. Кейлер пичоқ билан тишнинг устидаги ялтироқ моддаларни қириб олиб, уни лабораторияда текширди: олтин, чинакам тилло!

У тўрвасини қўлига олиб, яна бозорга югурди:

— Менга қўй калласидан кўпроқ беринг. Шўрваси жуда мазали бўларкан, — деди у ҳаяжонланиб.

Бу қўйларнинг тишида ҳам олтин заррачалари бор эди. Шундан кейин Кейлер бу қўйлар боқиладиган яйловни бориб кўрди. Энди у қўй калласини эмас, балки ўша яйловни, у ердаги отарларни сотиб олиш тараддудига тушиб қолди. Лекин Кейлер кечиккан эди. Ундан олғирроқ савдогарлар бу янгиликдан хабардор бўлиб, яйловларни қўйлари билан сотиб олишган экан.

Калифорниядаги яйловларда ҳам илгари шундай бир ҳодиса бўлган.

— ⊙ —

Американинг Сан-Жозеф (Миссури штати) шаҳридаги ўт ўчирувчилар кейинги 60 йил ичида кийими ёнаётган кишининг кўчадан ўтганини кўрмаганлар. Лекин шунга қарамай бу шаҳарда «кўчада ёнган кийим билан юришни тақиқловчи қонун» ҳамон ҳукм сурмоқда.

(«ВОКРУГ СВЕТА»дан).

Редактор
М. ҚОРИЕВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.40 — Ота-оналар учун, 8.25 — Концерт, 9.30 — «Ялла» концерти, 10.30 — Чет эл Шарқи халқлари куйлари, 11.10 — Экран янгиликлари (рус.), 11.25 — Халқ қўшиқлари, 12.15 — Эртааабки салом (Москва), 13.00 — Чорвадорлар учун концерт, 13.30 — Куба қўшиқлари ва рақс куйлари, 15.20 — «Ошиқ Ғариб ва Шоҳсанам» музикали драмасининг монтажи, 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.40 — Қозоқ куйлари, 19.20 — Енгил куйлар, 20.00 — Мақомлардан парчалар, 21.15 — Қишлоқ хўжалик ходимлари учун концерт, 22.00 — Дунё харитаси олдида, 22-10 — Концерт, 23.10 — Оқшом тароналари.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 11.30 — **Болалар учун фильмлар,** 12.00 — **Концерт** (болалар учун), 12.30 — **Кибальчиш бола ҳақида эртак** (бадиий фильм).

14.00 дан — **Москва кўрсатади** (тажриба тариқасида).

ТОШКЕНТ КУРСАТАДИ

Рус тилида: 17.00 — **Энс ва Петрушка ҳақида эртак** (болалар учун), 17.50 — **СССР халқлари эстрадаси,** 18.30 — **Телевизион янгиликлар.**

Ўзбек тилида: 18.45 — **Олим бўлсанг — олам сеники** («Ёшлик» студияси.) 19.45 — **Телевизион янгиликлар,** 20.00 — **Экран куйлари,** 20.30 — Усмон Носир. **Меҳрим** (адабий-музикали эшиттириш).

21.30 дан — **Москва кўрсатади** (тажриба тариқасида).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

18.00 дан — **Фрунзе кўрсатади.**

АНДИЖОН ПАХТАЧИЛИК ИНСТИТУТИ
ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРДА ИШЛАШ УЧУН

Конкурс эълон қилади

Кафедра мудирлари (профессорлар ёки доцентлар): олий математика, машина деталлари ва механизм ва машиналар назарияси, қишлоқ хўжалигини электрлаштириш, қурилиш механикаси, машина-трактор паркини ремонт ва эксплуатация қилиш, тупроқшунослик ва мелиорация кафедраларига;

Курс доцентлари: фалсафа, физика, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариш экономикаси ва ташкил қилиш (2 ўрин), машина-трактор паркини ремонт ва эксплуатация қилиш, гидравлика, мелиорация ва қурилиш машиналари, гидрогеология ва гидрометрия, гидротехника иншоотлари ва инженерлик конструкциялари, чорвачилик асослари, ботаника, ўсимликлар физиологияси ва биохимия, энтомология, фитопатология ва микробиология, неорганик ва аналитик химия, мелиоратив тупроқшунослик курсларига;

курс старший ўқитувчилари: сиёсий иқтисод, инглиз тили, механизм ва машиналар ва машина деталлари назарияси, машина-трактор паркини ремонт ва эксплуатация қилиш, пахтачилик, геодезия, гидрогеология курсларига;

кафедра ассистентлари: сиёсий иқтисод, умумий химия (2 ўрин), механизм ва машиналар ва машина деталлари назарияси, трактор ва автомобиллар, машина-трактор паркини ремонт ва эксплуатация қилиш (2 ўрин), тупроқшунослик, пахтачилик (2 ўрин), ботаника ва ўсимликлар физиологияси, агрохимия ва деҳқончилик (2 ўрин), гидротехника иншоотлари ва инженерлик конструкциялари (2 ўрин), жисмоний тарбия, рус тили ва чет тиллар — инглиз тили (2 ўрин) кафедраларига.

Конкурсда илмий даражаси ва унвони бўлмаса ҳам, ишлаб чиқаришдан кўп йиллик стажи бўлган юқори малакали мутахассислар қатнаша олади.

Конкурс муддати — 15/VII гача.

Конкурсдан ўтганлар уй-жой билан таъминланади.

Ариза билан тегишли ҳужжатларни тақдим қилиш учун адрес: Андижон область, Избоскан район Куйганёр қишлоғи.

Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг
ЧИНОЗ СОВХОЗ-ТЕХНИКУМИ
ҚАТНАБ ЎҚИЙДИГАН ВА СИРТҚИ БЎЛИМЛАРГА
1966/67 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Техникумдаги ихтисослар:

қишлоқ хўжалигини механизациялаш — механик-техниклар тайёрлайди;

ветеринария — ветеринария техникларини тайёрлайди;

агрономия — далачи-агрономлар тайёрлайди.

зоотехния — ўрта малакали зоотехниклар тайёрлайди.

Ўқиш муддати: тўлиқсиз ўрта мактаб ҳажмидаги маълумот билан кирувчилар учун — 3 йилу 6 ой, тўлиқ ўрта мактаб ҳажмидаги маълумот билан — 2 йилу 6 ой.

Техникумга 8, 9, 10, 11-синф ҳажмида маълумоти бўлганлар қабул қилинади.

Техникумга тўлиқсиз ўрта маълумот билан кирувчилар 1 августдан 20 августгача: она тилидан (диктант), математикадан (ёзма ва оғзаки), тўлиқ ўрта маълумот билан: она тилидан (иншо), математикадан (ёзма ва оғзаки), химиядан (ветеринария ихтисосига кирувчилар) имтиҳон топширадилар.

Дарслар ўзбек, рус тилларида олиб борилади.

Аризалар 31 июлгача қабул қилинади. Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.

Стипендия умумий тартибда тўланади.

Директор номига ёзилган аризага тегишли ҳужжатлар қўшиб берилади.

Амалий ишдан камида икки йиллик стажи бўлган кишилар, Совет Армияси сафидан демобилизация этилганлар, кириш имтиҳонларини муваффақиятли топширган тақдирда, биринчи навбатда қабул қилинадилар.

Ҳужжатларни тақдим қилиш учун адрес: Тошкент область, Янгийўл район, Олмазор посёлкаси, Ленин кўчаси, 36-уй.

Тошкент шаҳридаги
2-ПРОФТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1966/67 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Ўқиш 1 сентябрдан бошланади.

Билим юрти саноат учун юқори малакали мутахассислар: металл токарлари, металл фрезерчилари, саноат маҳсулотини йиғувчи слесарлар, ремонтчи-слесарлар, тунукасоз-слесарлар, монтажчи-слесарлар тайёрлайди.

Билим юртига 8—11 синфни тамомлаган, 15 ёшдан 25 ёшгача бўлган кишилар қабул қилинади.

Ўқиш муддати — 1 йилдан 2 йилгача.

Ўқиш даври ишлаб чиқариш стажига қўшилади.

Билим юртини аъло баҳо билан тамомлаганлар олий ўқув юртларига конкурссиз кириш ҳуқуқига эга бўладилар.

Ўқувчилар стипендия билан таъминланади.

Билим юртига кирувчилар аризага қуйидаги ҳужжатларни қўшиб, қабул комиссиясига тақдим қиладилар: таржимаи ҳол, етуклик аттестатининг асли ёки табель, турар жойдан справка, 3x4 сантиметр ҳажмида 6 та фотокарточка, мактабдан характеристика. Паспорт ёки метрикани шахсан кўрсатадилар.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Полиграф кўчаси, Авиация проезд, 10-уй (10-трамвай, 8, 10, 14-автобуснинг «Максим Горький кўчаси» остановкаси).

11-шаҳар профтехника билим юрти
1966/67 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти: **саноат ускуналари, иккиламчи коммуникация, станция, подстанция ва тармоқларни монтаж қилувчи электромонтёрлар, электрослесарлар тайёрлайди.**

Ўқиш муддати 2 йил.

Машғулотлар 1 сентябрдан бошланади.

Билим юртига 8-синф ҳажмида маълумотли, 15—16 ёшдаги йигит ва қизлар қабул қилинади.

Қабул қилинганлар кунига 3 марта бепул овқат ва кийим билан таъминланади.

Мурожаат учун адрес: Тошкент шаҳар, Физкультурная кўчаси, 8-уй, телефон 5-06-80 (7,9,11-трамвайнинг «Текстиль-комбинат» остановкаси).

«Совет Ўзбекистони» газета редакцияси коллективи кекса журналист

Михаил Яковлевич ЗАХАРОВнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласига ва «Правда Востока» газета редакцияси коллективига чуқур таъзия изҳор қилади.

Бизнинг адрес ва телефонлар — СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545, Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323, Масъул секретарь — В34455, Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283, Партия турмуши — В33469, В37221, Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216, Коммунистик тарбия — В31455, Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780, Совет қурилиши — В33258, Қишлоқ хўжалик — В37604, Адабиёт ва санъат — В32036, В37221, Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451, Маҳаллий ахборот — В32347, Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553, Иллюстрация — В34524, Стенографистка — В37343, Корректура — В37162, Эълонлар — В38142, Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

№ — 148. ИНДЕКС 64543. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. 06542.